

Pouka za učitelje 1, 2022.

1. biblijska doktrina

Pismo upućeno Jevrejima – ali i nama

Ključni tekstovi: Jevrejima 2,3.4; 1. Petrova 4,14.16; Jevrejima 13,1-9.13; 1. O carevima 19,1-18; Jevrejima 3,12-14; 4. Mojsijeva 13.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: Poslanica Jevrejima prvobitno je čitana i primljena od strane rane hrišćanske crkve kao pismo apostola Pavla. Činjenica da je Pavle autor Jevrejima poslanice naznačena je uključivanjem Jevrejima poslanice među Pavlove poslanice u grčkim manuskriptima. U najranijim postojećim spisima, koji datiraju iz 200. godine, Jevrejima poslanica postavljena je odmah iza Pavlove Poslanice Rimljanima. Danas Jevrejima poslanicu nalazimo odmah ispred opštih poslanica Novog zaveta: Jakovljeve; 1. i 2. Petrove; Prve, Druge i Treće Jovanove; i Judine.

Jevrejima poslanica ne počinje na način na koji su pisma uobičajeno bila pisana uz standardni protokol (videti: Jevrejima 1,1-3). Zaista, u knjizi nema Pavlovog imena, posebnih primaoca, pozdrava, kao ni zahvalnosti (uporediti: Filibljanima 1,1-11). Jevrejima poslanica završava se, međutim, na način kako su se pisma pisala. Ovde, autor, za koga Elen Vajt potvrđuje da je Pavle, daje prikladna uputstva svojim slušaocima: „Molim vas, pak, braćo, primite riječ poučenja.“ (Jevrejima 13,22) On takođe pozdravlja crkvu, kao i njene vođe: „Pozdravite sve učitelje svoje i sve svete.“ Na kraju, on dodaje poslednje pozdravne želje: „Blagodat sa svima vama.“ (Jevrejima 13,25) Prema tome, u svetlu odstupanja koja smo zapazili, možemo reći da je Jevrejima poslanica donekle neobična.

Teme: Pouka za ovu sedmicu naglašava tri pojedinosti: „žanr“ poslanice, slušaoci i „poslednje dane“ u kojima čitaoci žive.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Žanr Jevrejima poslanice

Utvrđeno je da stil Jevrejima poslanice odgovara hrišćanskoj propovedi ili besedi. Koji su razlozi, na osnovu teksta, što Jevrejima poslanicu smatramo besedom?

Prvo, Pavle opisuje svoje delo kao „reč poučenja“ (Jevrejima 13,22), što se najbolje shvata kao usmeno izlaganje. Slično tome, u toku svog prvog misionarskog putovanja, Pavle i Varnava u Subotu posećuju sinagogu u Antiohiji Pisidijskoj. Vođe sinagoge pitaju Pavla i Varnavu da li imaju „riječ utjehe za narod“ (Dela 13,15). Pavle ustaje i održava evanđeosku propoved u sinagogi, zabeleženu u Delima 13,16-41.

Drugo, Poslanica Jevrejima koristi zamenicu u prvom licu množive (mi/nama/naš) na osoben način. Ova upotreba omogućuje govorniku da se poistoveti sa slušaocima, dok takođe potvrđuje svoj autoritet.

Treće, na nekoliko mesta spominje se govor i slušanje pre nego pisanje i čitanje, što na drugim mestima odlikuje Pavlove spise. Razmotrite sledeće primere: „O kome **govorimo**“ (Jevrejima 2,5); „Za kojega bismo vam imali mnogo **govoriti** što je teško iskazati; jer ste postali slabi na **slušanju**“ (Jevrejima 5,11); „Ako i **govorimo** tako“ (Jevrejima 6,9); „Ovo je glava od toga što **govorimo**“ (Jevrejima 8,1); „I šta ću još da **kažem**?“ (Jevrejima 11,32).

Četvrto, kroz Jevrejima poslanicu proteže se vešto smenjivanje izlaganja i poučavanja. Govornik grčko-rimskog perioda koristio bi ovaj obrazac da naglasi glavne pojedinosti, a da pritom ne izgubi pažnju slušalaca. Ovo besedničko sredstvo pomaže nam da odmah prepoznamo obrasce smenjivanja u Poslanici Jevrejima. Prema tome, zapažamo da izlaganje iz Jevrejima 1 vodi direktno do poučavanja u Jevrejima 2,1-4. Obrazloženje iz Jevrejima 2,5-18 odmah se pretvara u primenu u Jevrejima 3,1. Razgovor u Jevrejima 3,2-6 istaknut je rečju „zato“, koja, opet, upućuje na savet iz Jevrejima 3,7-13. Zatim, izlaganje iz Jevrejima 3,14-19 primenjeno je u Jevrejima 4,1, dok se izlaganje u Jevrejima 4,2-10 izvršava u poučavanju u Jevrejima 4,11-16, itd. (Za dalje primere smenjivanja izlaganja i poučavanja u Jevrejima poslanici videti: Donald A. Hagner, *Encountering the Book of Hebrews: An Exposition*, Encountering Biblical Studies [Grand Rapids, MI: Baker, 2002], p. 28).

Peto, način na koji Pavle uvodi teme govori u korist usmenog oblika besede kojim stvara kumulativni efekat. Ove teme se kasnije potpuno razvijaju. Na primer, zajednica koju Isus ima sa ljudima, o kojoj se govori u Jevrejima 2,14-18, predstavlja temu u Jevrejima 5,1-10. Njegova vera, prikazana u Jevrejima 3,1-6, jasno je iskazana u Jevrejima 12,1-3. Njegova uloga kao Poglavara sveštenečkog (Jevrejima 4,14; Jevrejima 5,1-10) potpunije se razvija u Jevrejima 7,1-9,28.

Ukratko, ako Jevrejima poslanicu posmatramo kao „riječ poučenja“, onda je sledeći zaključak neizbežan: Jevrejima poslanica, makar prvobitno, bila je osmišljena kao propoved. Drugi elementi unutar Poslanice koji daju težinu ovom zaključku su: 1) naročita upotreba zamenice u prvom licu množine, 2) upućivanje na slušanje i govor, 3) smenjivanje izlaganja i poučavanja, kao i 4) način na koji Pavle uvodi teme i kasnije ih razvija.

Za razmišljanje: Gde su još u Bibliji, ili u Novom zavetu, zabeležene propovedi, i kako se mogu uporediti sa Jevrejima poslanicom? Koji elementi ovih propovedi su zajednički sa Jevrejima poslanicom, a koji elementi se razlikuju?

Slušaoci Jevrejima poslanice

Pravi identitet slušalaca Jevrejima poslanice nije jasno otkriven zato što knjiga nema standardni uvod karakterističan za pisanje poslanica u kome bi slušaoci bili imenovani. Ono što sa sigurnošću možemo reći na osnovu biblijskog teksta jeste da je Poslanica upućena hrišćanima. Čini se da je ovaj zaključak jasan iz Pavlovog poziva da se drže svog priznanja: „Imajući, dakle, velikoga Poglavara sveštenečkoga, koji je prošao nebesa, Isusa Sina Božijega, da se držimo priznanja.“ (Jevrejima 4,14; videti: Jevrejima 10,23). Da li je upućena hrišćanima iz jevrejstva, hrišćanima iz neznaboštva, ili i jednima i drugima, predmet je snažne rasprave. Poslanica nigde ne spominje Jevreje ili hrišćane. Niti spominje obrezanje ili Hram (da se ne pomeša sa „Svetilištem“, prevedenim kao Skinija, ili „šatorom“, prevedenim kao Svetinja ili Skinija). Zatim, Poslanica se uzdržava od nagoveštaja podele na Jevreje i neznabošce. Ove činjenice govore u

prilog mešovitoj grupi slušalaca. Prema tome, naziv „Jevrejima“ temelji se na staroj pretpostavci o tome ko je primio Poslanicu. Bez obzira ko je bio u pitanju, važna grupa kojoj su pripadali bio je „narod Božji“ (Jevrejima 4,9).

Poslanica je bila upućena zajednici hrišćana koja je očigledno doživela iskustvo koje se sastojalo barem iz tri faze.

Prva faza bila je okarakterisana evanđeoskim radom, koga su izvršili Hristovi svedoci, oni koji su imali priliku da Ga čuju (Jevrejima 2,3). Ova faza bila je praćena Bogom danim znacima, čudima i razdelivanjem Svetog Duha (Jevrejima 2,4). Ti pojedinci koji su postali hrišćani u toku te faze bili su „prosvjetljeni“, „zajedničari Duha Svetoga“ i oni koji su „okusili dobre riječi Božije, i sile onoga svijeta“ (Jevrejima 6,4.5). Kroz takvo iskustvo, zajednica je razvila svoj grupni identitet i time se razlikovala od spoljašnjeg sveta.

Druga faza se odlikovala progonstvom izvan zajednice, dok su osobe unutar zajednice pokazale međusobnu solidarnost (Jevrejima 10,32.33). Progonstvo je postalo strašno surovo; ipak, Pavle se seća da slušaoci „dadoste s radošću da se razgrabi vaše imanje“ (Jevrejima 10,34). Takvo opako progonstvo tokom dužeg vremenskog perioda može da dovede do umora, sumnje i slabosti.

Ovo stanje čini se da predstavlja problem u trećoj fazi. To je razlog zašto Pavle kazuje takvu vatrenu propoved. On želi da ohrabri, podstakne i upozori svoje slušaoce. On ih upozorava da ne bi „otpali“ (Jevrejima 2,1), jer on želi da niko ne „odstupi od Boga živoga“ (Jevrejima 3,12) i „da ne upadne ko u onu istu gatku nevjerstva“, kao naraštaj u vreme izlaska (Jevrejima 4,11). Pavle podstiče svoje slušaoce na napredak radije nego na vraćanje unazad. Ipak, on shvata da članovi njegovog auditorijuma „trebaju mlijeka, a ne jake hrane“ (Jevrejima 5,12). Dalje, njegovi slušaoci „ne ostavljaju skupštine svoje, kao što neki imaju običaj“ (Jevrejima 10,25). Pavle opominje svoje slušaoce da ne napuštaju svoje priznanje zato što „ima veliku platu“ (Jevrejima 10,35).

Ukratko, možemo zaključiti da se jevrejska publika sastojala od hrišćana koji su prošli kroz faze oduševljenog evanđeoskog rada, zatim surovog progonstva i konačno, postali su umorni i obeshrabreni da se Pavle uplašio za njihovo večno spasenje. To iskustvo duhovne iscrpljenosti i obeshrabrenja je razlog zašto Pavle iznosi tu snažnu propoved.

Za razmišljanje: Razmislite o životnom ciklusu vaše crkve. Razmotrite gde se nalazite na svom putovanju sa Bogom u poređenju sa slušaocima iz Jevrejima poslanice. Da li biste bili spremni da stradate do mere da biste radosno prihvatili da neko otme vašu imovinu? Hristos je zapazio da je Efeska crkva izgubila svoju prvu ljubav (Otkrivenje 2,4). Slično zapažanje može se odnositi na slušaoce Jevrejima poslanice, čiji je duhovni žar oslabio kako su se njihove patnje pojačavale i rasle. Šta su posledice takvog gubitka?

„U posljedak dana ovijeh“

Konačno i odsudno obraćanje Boga ljudskom rodu ostvaruje se preko Isusa, Sina, „u posljedak dana ovijeh“ (Jevrejima 1,1.2). Ovi „poslednji dani“ počinju sa Hristovim utelovljenjem i završiče se sa Njegovim drugim dolaskom kada će Njegovi neprijatelji biti učinjeni „podnožjem“ Njegovim nogama (Jevrejima 1,13). Bog ne samo da je govorio preko Isusovih reči „u posljedak dana ovijeh“ već i kroz

Njegova dela, naročito Njegovu smrt, vaskrsenje i proslavljanje. Zato i slušaocima Jevrejima poslanice i nama „valja nam većma paziti iz riječi koje slušamo, da kako ne otpadnemo“ (Jevrejima 2,1).

Za razmišljanje: Šta saopštava izraz „otpasti“ u Jevrejima 2,1?

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Kada je Betoven imao pet godina, svirao je violinu pod tutorstvom svog oca. Do trenutka kada je napunio 13 godina, bio je koncertni organista. U svojim dvadesetim, učio je od čuvenih muzičara, kao što su Hajdn i Mocart. Kada je Betoven razvio svoje veštine, postao je plodan kompozitor. Njegovo oduševljenje muzikom dovelo je do stvaranja nekoliko veličanstvenih simfonija, mnoštvo koncerata za klavir, i brojnih komada kamerne muzike. Njegova ljubav prema muzici pokretala ga je da ide sve dalje i dalje u muzičkim postignućima. Međutim, ni Betovenu nisu bile strane poteškoće. Dok je još bio u dvadesetim godinama, počeo je da gubi sluh. Kada je ušao u pedesete godine, Betoven je bio potpuno gluv. Samo zamislite šta je to značilo za njega kao muzičara!

Stavite sebe na mesto slušalaca Jevrejima poslanice. Na vrhuncu vašeg hrišćanskog oduševljenja, pogađa vas neočekivana nesreća. Kako biste, onda, odgovorili na propoved u Jevrejima poslanici?

2. biblijska doktrina

Poruka Jevrejima poslanice

Ključni tekstovi: Jevrejima 1,5-14; Luka 1,30-33; Psalam 132,1-5; Jevrejima 2,14-16; Jevrejima 5,1-4; 1. Petrova 2,9; Jevrejima 8,8-12

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: Kao što smo zapazili prošle sedmice, rani novozavetni hrišćani čitaju Jevrejima poslanicu kao pismo apostola Pavla. Međutim, strogo govoreći, pisac Jevrejima poslanice je anonimn. Razmatranjem se došlo do najmanje 13 mogućih kandidata za pisca, kao što su Luka, Varnava, Juda, Stefan, Priskila i Akila, Apolos, ili čak i Marija, Isusova majka. Ono što sigurno možemo da zaključimo o autorstvu iz same Poslanice jesu pet činjenica:

Prvo, pisac mora da je bio muškarac. To je očigledno na osnovu upotrebe participa u muškom rodu (glagolski pridev) kada kaže: „Jer mi ne bi dostalo vremena kad bih *stao pripovijedati* o Gedeonu“ (Jevrejima 11,32).

Drugo, pisac mora da je bio dobro obrazovan. Jevrejima poslanica ima daleko najbolji grčki jezik u Novom zavetu.

Treće, pisac je bio upoznat sa jevrejskim metodom tumačenja Pisma, kao što je *gezerah shavah* (argument po analogiji) i drugim sličnim tehnikama.

Četvrto, pisac je duboko uronio u jevrejska Pisma. U Jevrejima poslanici nalazimo najširu upotrebu starozavetnih navoda.

Peto, pisac je poznao Timotija (Jevrejima 13,23). Sve ove činjenice govore u prilog tome, radije nego protiv, da je Pavle pisac. Naravno, pisac je odlučio da ostane anonimn iz nepoznatih razloga. Njegova anonimnost može čak da sugerise da je njegova poruka važnija od njegovog identiteta. U isto vreme, bićemo nemarni ako ne priznamo da Elen Vajt svedoči o tome da je Pavle autor Jevrejima poslanice. Krećući se napred u veri u tom božanskom otkrivanju, kroz lekcije ćemo sa poverenjem upućivati na Pavla kao na pisca.

Teme: Lekcija za ovu sedmicu naglašava dve teme. Prva je Hristos naš Car, a druga Hristos naš Posrednik.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Hristos naš Car

Prvo poglavlje Jevrejima poslanice može se sažeti kratkom izjavom iz Pisma: Hristos „toliko bolji posta od anđela“ (videti: Jevrejima 1,4). Drugo poglavlje može se sažeti ovom izjavom iz Pisma: Hristos je postao „umanjenoga malijem čim od anđela“ za određeno vreme (videti: Jevrejima 2,9). Pitanje kojim želimo da se bavimo u našem proučavanju je: Šta Isusa čini boljim od anđela i šta Ga uzdiže do carskog položaja?

Pavle počinje svoju propoved sa rečenicom koja privlači pažnju (Jevrejima 1,1-4): „Bog koji je negda mnogo puta i različnijem načinom govorio ocevima preko proroka, govori i nama u posljedak dana ovijeh preko Sina. Kojega postavi Nasljednika svemu, kroz kojega i svet stvori.“ (Jevrejima 1,1.2) Pavle želi da kaže svojim slušaocima, i nama, da je Bog govorio i da još uvek govori. Bog je govorio u različitim razdobljima „negda“, i On govori „u posljedak dana ovijeh“. On se obraća različitim slušaocima: „ocevima“ i „nama“. Govori kroz različita oruđa: „proroke“ i „Sina“. Bog govori „različnijem načinima“.

Koji su neki od Njegovih načina komunikacije? Bog govori licem u lice sa Adamom i Evom (1. Mojsijeva 3). Bog se obraća Mojsiju iz grma koji gori, što nazivamo teofanija, otkrivenje Boga (2. Mojsijeva 3,2-6); Valamu preko magarice (4. Mojsijeva 22,28); dečaku Samuilu, pozivajući ga po imenu (1. Samuilova 3,10); Iliji tihim i tankim glasom (1. O carevima 19,12); Isaiji kroz viđenje u Hramu (Isaija 6,1-9), i Josiji preko porodičnih okolnosti (Osija 1,2). Svi ovi oblici komunikacije imaju jednu zajedničku stvar: nisu potpune.

Konačno i ključno Božje obraćanje je „u posljedak dana ovijeh“, kada govori preko svog „Sina“. Ne samo da Bog govori preko Isusovih reči; Bog takođe govori kroz Isusova dela. Božje otkrivenje je progresivno. Međutim, progresija se ne kreće od istinitog ka istinitijem, od zrelog ka zrelijem. Tačnije, u pitanju je kretanje napred, u sve većoj meri, u otkrivanju Sebe ljudskom rodu. Kada govori preko Isusovih reči i dela, Bog lično je Govornik.

Odmah nakon što spominje Sina, Pavle iznosi sedam tvrdnji o Sinu (Jevrejima 1,2-4) koje Ga uzdižu iznad anđela. Prvo, Isusa „postavi Nasljednika svemu“ (Jevrejima 1,2). Ako je On glavni naslednik, Njegovi sledbenici biće sunaslednici sa Njim, i oni „koji će naslijediti spasenije“ (Jevrejima 1,14). Baveći se temom nasljedstva, rani hrišćani potvrdili su da je Hristu, kroz Njegovo vaskrsenje i uzdizanje, bilo dato nebesko nasljedstvo koje Njegovi sledbenici dele. „Koji pobijedi, dobiće sve.“ (Otkrivenje 21,7) Po istom principu, Biblija potvrđuje da „nepravедnici neće naslijediti carstva Božijega“ (1. Korinćanima 6,9.10).

Drugo, Hristos je bio Očevo Oruđe stvaranja „kroz kojega i svet stvori“ (Jevrejima 1,2). Hristos, kao Naslednik, nije samo oruđe (preko koga Bog govori u ovim poslednjim danima) poslednjeg vremena (eshatološko), već i oruđe stvaranja (protološko). Protološka uloga Sina ukazuje na Njegovu eshatološku pobjedu. Jovan implicitno potkrpljuje ovo govoreći da „sve je kroz Nju (Njega) postalo, i bez Nje ništa nije postalo što je postalo“ (Jovan 1,3).

Treće, Hristos je „odsaj Božje slave“ (Jevrejima 1,3; Novi srpski prevod). Pojedine verzije Biblije daju prednost prevodu „sjajnost slave“ Božje (prevod Vuk Karadžić). Dalje, Hristos je „obličje bića Njegova“ (Jevrejima 1,3). Grčki izraz „obličje“ (charactēr) podrazumeva obeležje utisnuto na nekom predmetu, naročito na novcu. Oba opisa Isusa, kao Božji „odsaj“ i „obličje“, ukazuju na istu suštinu da je Isus potpuni i odgovarajući predstavnik Boga. Njih dvojica dele isto „obličje“. Ono što Pavle ovde iznosi slično je onome što Isus svedoči: „Koji vidje Mene, vidje Oca.“ (Jovan 14,9) Nema bolje osobe koja otkriva Boga od Isusa Hrista. Ako želimo da znamo ko je Bog, treba da upoznamo Isusa.

Četvrto, Hristos „noseći sve u riječi sile svoje“ (Jevrejima 1,3). Hristos ne samo da rečju dovodi stvari u postojanje, već On održava stvari u postojanju svojom moćnom rečju.

Peto, Hristos „učinivši sobom očišćenje grijeha“ (Jevrejima 1,3). On koji je bio instrument Božje stvaralačke aktivnosti takođe je instrument Njegove spasonosne aktivnosti čišćenjem pokajnika od njihovih greha. Hristovo žrtvovanje Sebe čisti „savjest našu od mrtvih djela, da služimo Bogu živome i istinome“ (Jevrejima 9,14).

Šesto, Hristos, nakon što je izvršio delo pomirenja, „sjede s desne strane prijestola Veličine na visini“ (Jevrejima 1,3). Ovaj položaj sedenja je direktna aluzija na Psalam 110,1, naveden na kraju prvog poglavlja: „Sjedi Meni s desne strane, dok položim neprijatelje Tvoje za podnožje nogama Tvojima“ (Jevrejima 1,13). Isus je Sinedrionu na svom suđenju izgovorio upravo ove reči: „Otsele ćete vidjeti Sina Čovječijega gdje sjedi s desne strane Sile“ (Matej 26,64).

Sedmo, Hristos „toliko bolji posta od anđela koliko preslavnije ime od njihova dobi“ (Jevrejima 1,4). Koliko je Hristos bolji od anđela? Na ovo pitanje je odgovoreno nizom navoda koji slede (videti: Jevrejima 1,5-14). Hristos zaslužuje da Mu se poklone (Jevrejima 1,6), nešto što sveti anđeli ne prihvataju (Otkrivenje 19,10; Otkrivenje 22,8.9). Hristos ima presto i palicu (Jevrejima 1,8). On je pomazan za Cara (Jevrejima 1,9). On je stvorio nebo i Zemlju (Jevrejima 1,10), i sedi s desne strane Bogu (Jevrejima 1,13). Izraz „Hristos je postao bolji od anđela“, u ovom kontekstu, ukazuje na ceremoniju Njegovog ustoličenja, kao što je istaknuto u odeljku od nedelje.

Ukratko, šta Hrista čini boljim od anđela? Bog je na mnoge i različite načine govorio ocevima u prošlosti; ali u ovim poslednjim danima On govori preko Sina, koji je postao Naslednik svih stvari, koji je Stvoritelj svih stvari, koji je odsjaj i obličje Božjeg samog bića, koji održava sve, koji je očistio grehe, i seo s desne strane Bogu. Prema tome, Hristos je uzvišen i bolji od anđela, koji su službeni duhovi u službi onima koji nasleđuju spasenje (Jevrejima 1,14). Štaviše, Hristos prihvata da Mu se klanjaju dok je na prestolu s desne strane Bogu. Hristos je naš CAR.

Hristos naš Posrednik

Posrednik je osoba koja se nalazi između dve strane sa ciljem da ostvari sporazum ili uspostavi odnos. U judaizmu, Mojsije je prvi posrednik zaveta na Sinaju (Galatima 3,19.20). Pavle, u pastoralnoj poslanici, kazuje da je „jedan Posrednik između Boga i ljudi, Čovjek Isus Hristos“ (1. Timotiju 2,5). Jevrejima poslanica doprinosi ovoj temi govoreći da je Isus „Posrednik boljega Zavjeta“ (Jevrejima 8,6) ili „Novome zavjetu Posrednik“ (Jevrejima 9,15; Jevrejima 12,24). Dva pitanja vaze za odgovorom:

1) Šta predstavlja ovaj zavet u Jevrejima poslanici? 2) Zašto je novi zavet bolji?

Odgovor na prvo pitanje glasi: zavet u Jevrejima poslanici odnosi se na obavezujući sporazum, dogovor između dve strane. Pavle govori o prvom i zastarelom zavetu (Jevrejima 8,13) i o drugom ili boljem zavetu (Jevrejima 7,22, Jevrejima 8,6). Sa prvim zavetom Bog je osnovao sistem žrtava, levitsko sveštenstvo i obrede (Jevrejima 5,1-4). Međutim, moralno savršenstvo nije moglo biti postignuto kroz levitsko sveštenstvo, jer je bilo slabo i beskorisno (Jevrejima 7,11.18). Zašto moralno savršenstvo nije moglo biti dostignuto? Zato što krv junčija i jarčija ne može ukloniti ljudske grehe (Jevrejima 10,4). Zašto je prvi zavet bio slab i nedelotvoran? Zato što su sveštenici bili smrtni, i prema tome ograničeni i umirali su (Jevrejima 7,23). Dalje, sveštenici su prvo morali da prinesu žrtvu za svoje grehe pre nego što bi mogli

da prinesu žrtve za grehe naroda koga su predstavljali (Jevrejima 5,3). Dakle, prvi zavet je bio nepotpun i zastareo je dolaskom Hristove bolje žrtve i boljeg sveštenstva.

Odgovor na drugo pitanje je: u drugom zavetu, Bog nije izabrao smrtnog sveštenika, već Onoga koji živi zauvek (Jevrejima 7,24). Životinje više nisu bile prinošene koje svakako nikada nisu mogle da uklone grehe naroda: već je Hristos prineo Sebe jednom (Jevrejima 7,27; Jevrejima 9,14; Jevrejima 10,12). Prema tome, On je došao da ukloni greh svojom sopstvenom žrtvom (Jevrejima 9,26) i da očisti savest od mrtvih dela (Jevrejima 9,14). To je razlog zašto je drugi zavet kvalitativno bolji i što je Hristos Posrednik ovog nadmoćnijeg, novog i boljeg zaveta. Hristos je naš POSREDNIK.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Za razmišljanje:

1. Ako je Bog govorio u prošlosti, a takođe govori i danas, kako govori tebi? Kako razlikujete Njegov glas od drugih „glasova“ koji se bore za vašu pažnju?
2. Ako smo sa Hristom sunaslednici Božjeg carstva, kako treba da vrednujemo prolazne stvari ovoga sveta?
3. Ako Hristos održava sve svojom moćnom rečju, kako je održavao vas u teškim prilikama?

3. biblijska doktrina

Isus - obećani Sin

Ključni tekstovi: Isaija 2,2.3; Jevrejima 4,1-4; 2. Mojsijeva 24,16.17; Isaija 44,24; Jevrejima 1,10; Luka 1,31.32; Jevrejima 1,5

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: U toku ljudske istorije, ljudi su se radovali dolasku Otkupitelja. Posle pada, naši prvi roditelji, Adam i Eva, smatrali su da će Kain, njihov prvorođeni sin, postati obećani Izbavitelj. Avramu je bilo dato obećanje da će kroz njegovog sina Isaka svi narodi na Zemlji biti blagosloveni. Davidu je obećan sin koji će, ako bude veran Bogu, zauvek biti utvrđen. Međutim, niko od njih nije pomislio da će Bog lično biti obećani Otkupitelj.

Proroci u Starom zavetu ponekad su iznosili tajna mesijanska proročanstva koristeći izraz „najposlije“ (videti: 4. Mojsijeva 24,14-17), što se razlikuje od drugih starozavetnih proročanstava u kojima se koristi izraz „za poslednje vrijeme“ (videti: Danilo 8,17.19). Sa Hristovim dolaskom „poslednji dani“ su nastupili. Nakon dugog vremenskog perioda, koje se ponekad naziva međuzavetni period, Bog je ponovo progovorio. Ovog puta, međutim, govorio je najjasnije, i najkvalitetnije, na najbolji način – preko Isusa Hrista. Hristos je jednak Bogu zato što je On „obličje bića Njegova“ (Jevrejima 1,3); i, budući božansko biće, On je takođe i Stvoritelj, kao i Održavalac univerzuma.

Neko bi mogao da upita, ukoliko je Hristos jednak Bogu, kako Pavle, govoreći u Očevo ime, može da napiše o Isusu: „Sin Moj Ti si, Ja Te danas rodih“ (Jevrejima 1,5)? Da li to podrazumeva da je Isus bio na neki način rođen i da nije večan? Objasnite.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pitanje postavljeno na kraju uvoda pokrenulo je istoriju različitih tumačenja. Prethodni tekst (Jevrejima 1,1-3) bavio se dokazivanjem Hristove superiornosti u odnosu na proroke. U sledećem tekstu (Jevrejima 1,4-14), Pavle se bavi dokazivanjem Hristove superiornosti nad anđelima. Razlog za naglašavanje Hristove superiornosti može biti veliko zanimanje od strane slušalaca za anđele ili čak obožavanje anđela, slično onome što vidimo u crkvi u Kolosu (Kološanima 2,18).

U prilog svog obrazloženja da je Hristos bolji od anđela, Pavle, u Jevrejima 1,5, navodi dva stiha iz Starog zaveta. Psalam 2,7 je prvi. U svom originalnom kontekstu, Psalam 2 govori o carevima i vladarima ovoga sveta koji su se urotili protiv Boga. Međutim, Bog im se podsmeva i plaši ih. Konačno, Bog će postaviti na presto svog božanskog Cara na Gori Sion (Psalam 2,6) govoreći: „Ti si Sin Moj, ja Te sad rodih.“ (Psalam 2,7) U svojoj propovedi u Antiohiji Pisidijskoj, Pavle primenjuje taj tekst na Hristovo vaskrsenje (Dela 13,33). U hrišćanstvu ovaj Psalam tumačen je kao hristološki. Da li to tumačenje znači da je Bog rodio Isusa prilikom Njegovog vaskrsenja, što je pitanje koje smo postavili na kraju uvoda?

Ne, uopšte. Bog jednostavno poziva Sina iz groba kada deluje preko Gavrila, „najmoćnijeg u Gospodnjoj vojsci“, onoga koji „zauzima položaj sa koga je sotona pao“, da ukloni kamen sa Hristove grobnice kao da

je kamenčić. Vojnici koji su čuvali grob „čuju kako doziva: Sine Božji izađi; Otac Te Tvoj zove“. (Elen Vajt, *Čežnja vekova*, str. 780. original) Prema tome, Bog Otac poziva svog Sina. Slično tome, u 1. Korinćanima 4,15, Pavle kazuje Korinćanima: „Jer vas ja u Hristu Isusu rodih Jevanđeljem.“ Da li to znači da je Pavle doslovno rodio crkvu? Naravno da ne. Pavle ih je poveo u duhovan život; rodio ih je u duhovnom smislu (isti izraz se koristi za Onisima [Filimon 10] i za hrišćane u tekstu 1. Jovanova 2,29; 1. Jovanova 3,9; itd.).

Drugi navod koji Pavle koristi da pokaže Hristovu superiornost nad anđelima uzet je iz teksta 2. Samuilova 7,14. Originalni kontekst govori o Davidovom planu da izgradi Hram; ali Natan obaveštava cara da će njegov sin Solomun izgraditi Božji dom. Gospod takođe obećava: „Ja ću mu biti Otac, i on će Mi biti sin.“ (2. Samuilova 7,14). Ovaj navod u svom prvobitnom kontekstu ne može da se odnosi na Hrista zbog onoga što sledi u tom stihu: „Ako učini zlo, karaću ga prutom ljudskim i udarcima sinova čovječijih.“ (2. Samuilova 7,14) Iz očiglednih razloga ovaj stih mora da se odnosi na grešnog Solomuna pre nego na bezgrešnog Hrista.

Oba teksta, i Psalam 2,7 i 2. Samuilova 7,14, imaju, međutim, jednu zajedničku stvar. Oba naglašavaju činjenicu da su izrailjski car i Solomun usvojeni Božji sinovi: „Ti si Sin Moj, ja Te sad rodih“ i „on će Mi biti sin.“ Naglasak nije na rođenju, već na usvajanju cara Davida i carstvu njegovog sina, koje je preneto, mnogo kasnije u Jevrejima poslanici, na Hrista. Uvodni izraz u Jevrejima 1,5 pita: „Jer kome od anđela reče kad: Sin Moj Ti si, Ja Te danas rodih“ (Jevrejima 1,5)? Očigledan odgovor glasi: „Nikom od anđela.“ Samo Hristos „toliko bolji posta od anđela koliko preslavnije ime od njihova dobi“ (Jevrejima 1,4). To ime je „Moj Sin“, titula koja nikada nije pripisana nijednom anđelu. Nikome od njih Bog nikada nije rekao: „Sjedi Meni s desne strane, dok položim neprijatelje Tvoje za podnožje nogama Tvojim.“ (Jevrejima 1,13)

Neko, međutim, može da se usprotivi tome da pojam rođenja u ovom kontekstu znači usvajanje, uzvraćajući tekstom Jevrejima 1,6: „I opet uvodeći Prvorodnoga u svijet.“ (Jevrejima 1,6) Zar ovaj stih, onaj koji upućuje prigovor može da tvrdi, ne govori o Hristu kao prvorođenom? Dobro pitanje. Izraz „prvorođeni“ nema značenje prvorodstva u takvim tekstovima kao što je 1. Mojsijeva 25,13; 1. Mojsijeva 27,19; i 1. Mojsijeva 35,23; ali u Starom zavetu „prvorođeni“ je takođe Izrailj (2. Mojsijeva 4,22.23), nasuprot prvorođenima iz Egipta. U tekstu Psalam 89,27 David je nazvan Božjim „prvencem“ iako je bio najmlađi od osmoro braće, nikako prvorođen. U Novom zavetu Isus je Marijin „Prvenac“ (Luka 2,7), „Prvenac“ među mnogom braćom (Rimljanima 8,29), „Prvorođeni“ od svih dela stvaranja (Kološanima 1,15), i „Prvorođeni“ iz mrtvih (Kološanima 1,18; Otkrivenje 1,5). Ovi tekstovi pokazuju da se titula „prvorođeni“ odnosi na činjenicu da je Hristos nadvisivao crkvu, dela stvaranja, kosmos i vaskrsle. Povezivanje Jevrejima 1,5 sa 6. stihom ukazuje da je Hristos taj dostojanstveni davidovski car koga je Bog uveo u svet sa pozivom: „Da Mu se poklone svi anđeli Božiji“ (Jevrejima 1,6). Ostatak prvog poglavlja, međutim, preuzima ove dokaze iz Pisma i iznosi četiri tvrdnje: 1) Bog je samo jednu Osobu nazvao „Sinom“ (Jevrejima 1,5), i to je Hristos. 2) Anđeli se klanjaju ovom Sinu (Jevrejima 1,6). 3) Sin je nepromenljiv, pravedan i pomazani Vladar, koji je stvorio nebesa i Zemlju (Jevrejima 1,8-10). 4) Sin vlada Bogu s desne strane, dok su anđeli, nasuprot tome, službeni duhovi koji služe onima koji će biti spaseni (Jevrejima 1,11-14).

Da sažmemo, možemo reći da Bog nije rodio Hrista, već se naziva „usvojenim“, kao Sin Božji. Prema tome, Hristu je data titula „Prvorođeni“. Kao takav, njegov položaj je mnogo iznad anđela i zaslužuje čak i

njihovo obožavanje. Elen Vajt, savetujući crkvu kako na najbolji način da se približi drugim hrišćanima, izjavljuje sledeće o Hristovoj prepostojemoj prirodi: „Ne ističite one tačke istine koje osuđuju običaje i način života ljudi sve dok im ne pružite priliku da saznaju da verujemo u Hrista, Njegovo Božanstvo i Njegovu preegzistenciju.“ (*Testimonies for the Church*, 6. sveska, str. 58) Elen Vajt pomogla je mladoj Adventističkoj crkvi da pronade biblijsku ravnotežu u vezi sa prepostojecom Hristovom prirodom. U okviru Lazarevog vaskrsenja, zabeležila je o Hristovoj prirodi: „U Hristu je iskonski, nepozajmljeni, nestečen život.“ (*Čežnja vekova*, str. 530. original)

Ovi poslednji dani i kraj vremena

Rani hrišćanski pisci verovali su da su poslednji dani nastupili, i da će se završiti Drugim dolaskom. Zato je Pavle mogao da kaže: „Govori i nama u posledak dana ovijeh preko Sina (nasuprot danima kada je govorio preko proroka).“ Slično tome, kada su Petar i drugi učenici optuženi da su pijani na dan Pedesetnice, Petar tvrdi da je čudo govorenja jezika ispunjenje proročanstva: „I biće u poslednje dane, govori Gospod, izliću od Duha svojega na svako tijelo, i prorićaće sinovi vaši i kćeri vaše.“ (Delo 2,17) Proročanstvo iz teksta Joilo 2 ispuniće se na početku poslednjih dana. Takođe, kada govorimo o Hristovom utelovljenju, Petar je zapisao: „A javio se (Hristos) u poslednja vremena vas radi.“ (1. Petrova 1,20) Ovi poslednji dani karakteristični su po rugačima koji dovode u pitanje Hristov drugi dolazak (2. Petrova 3,3.4) i iskorišćavaju siromašne kako bi se obogatili (Jakov 5,3). Poslednji dani takođe se odlikuju pojavom antihrista (1. Jovanova 2,18).

Dok potvrđujemo činjenicu da poslednji dani nastupaju Hristovim otelovljenjem, da li postoji razlika između ovih „poslednjih dana“ i „kraja vremena“, opisanih u Knjizi proroka Danila i Otkrivenju? Razmotrite vremensko proročanstvo o 2300 večeri i jutara iz Danilo 8,14. Ovo vremensko proročanstvo proteže se daleko iza Hristovih dana. I druga proročanstva i dalje imaju nekoliko neispunjenih događaja, sa naše vremenske tačke, kao što su „sedam poslednjih zala“ (Otkrivenje 15,1; Otkrivenje 21,9). Konačno, „poslednji neprijatelj“ (1. Korinćanima 15,26) još nije pobeđen, niti smo čuli „poslednju trubu“ (1. Korinćanima 15,52). Ukratko rečeno, možemo reći da su poslednji dani došli sa Hristom, ali poslednji veliki događaj na kraju vremena još se nije zbio. Između ova dva dolaska, neispunjeni proročki događaji moraju tek da se dogode.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Gledajući prvo poglavlje Jevrejima poslanice, shvatamo da je Pavle upakovao mnogo teologije u njega. Srdačno, posvećeno i primenjivo hrišćanstvo je neophodno. Međutim, naša ortopraksija (praksa) proističe iz naše ortodoksije (verovanja). Čvrsta teologija postaviće temelj za dobar hrišćanski način života.

Za razmišljanje:

1. Da li mislite da danas našu teologiju moramo da održavamo u ravnoteži sa hrišćanskom praksom? Ukoliko je tako, zašto?
2. Kako možemo razlikovati, čak i danas, naš verski i kulturološki „prtijag“ i biblijsku istinu?

3. U vreme u kome je autoritet i u kulturi i u crkvi u krizi, kako nam Jevrejima 1 pruža vođstvo?

4. biblijska doktrina

Isus, naš verni Brat

Ključni tekstovi: 3. Mojsijeva 25,25-27; Jevrejima 2,14-16; Jevrejima 11,24-26; 1. Korinćanima 15,50; Jevrejima 5,8.9; Jevrejima 12,1-4.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: Poređenje 1. i 2. poglavlja Jevrejima poslanice stvara sliku suprotnosti. U Jevrejima 1 Hristos je bolji od anđela (Jevrejima 1,6), dok je u Jevrejima 2 On manji od anđela, makar za određeno vreme (Jevrejima 2,9). U 1. poglavlju Hristos je blizu Bogu, sa Njegove desne strane (Jevrejima 1,13); u 2. poglavlju Hristos je blizu nas i ne stidi se nas, svoje braće (Jevrejima 2,11). Upoređujući preutelovljenog Hrista sa ljudskom prirodom, Jevrejima poslanica nam kazuje da je Hristos uzeo telo i krv da bi bio kao mi (Jevrejima 2,14). Hristos je takođe umro kao što mi ljudi umiremo (Jevrejima 2,14). Međutim, velika razlika između naše smrti i Njegove je u tome što je Njegova smrt postigla ono što naša nikada ne bi mogla. Njegova smrt oslobodila je „koji god od straha smrti u svemu životu bijahu robovi“ (Jevrejima 2,15). Hristos je poput nas, pa ipak drugačiji od nas. On je zaista bio čovek, pa ipak bez greha (Jevrejima 4,15). Kao što je Mojsije izabrao sramotu umesto slave (Jevrejima 11,25), Hristos je izabrao sramotu da postane čovek i umre na krstu. Postao je kao mi da bismo mi mogli postati kao On. Postajući slični Njemu, On ne mora nikada da nas se stidi (Jevrejima 2,11), čak ni kada bismo Ga mogli „ružiti“ („javno izvrtati ruglu“) (Jevrejima 6,6). Ljudi prolaze kroz iskušenja i probe, što stvara istrajnost i, konačno, zrelost karaktera. Pavle opisuje Isusa na sličan način. On „od onoga što postrada nauči se poslušanju“ i „savršivši se“ (Jevrejima 5,8.9). Kako se Isus naučio poslušnosti? Da li je u nekom trenutku bio neposlušan? Ta misao protivreči tekstu Jevrejima 4,15, koji kaže da je Isus u svemu bio iskušan kao i mi, pa ipak je ostao bez greha.

DRUGI DEO: KOMENTAR

„Savršivši se“

Tekst Jevrejima 5,7-9 postavlja nekoliko izazova. Tekst kaže: „On je u dane svojega zemaljskog života sa velikom vikom i suzama prinosio moljenja i molitve Onome koji Ga može spasiti od smrti, i bi utješeno po svojoj pobožnosti. Iako i bijaše Sin Božij, ali od onoga što postrada nauči se poslušanju. I savršivši se, postade svima koji Ga poslušashe Uzrok spasenija vječnoga.“

Ovaj tekst pokreće najmanje tri pitanja koja zaslužuju odgovore. Prvo, Pavle kazuje da je Hristos prinosio molitve Bogu koji je mogao da Ga spase od smrti, i bio je uslišen. Šta to znači da je Isus bio uslišen i spasen od smrti? Drugo, Isus se naučio poslušnosti. Kako se naučio poslušnosti? Da li zato što je u nekom trenutku bio neposlušan Sin? Treće, Isus se usavršio. Zar nije on sve vreme bio savršen, bez greha? Ovim redom bavićemo se svakim od ovih pitanja.

Da li je Isus bio uslišen i spasen od smrti? Rečenica u 7. stihu počinje izrazom „u dane svojega zemaljskog života“ (Jevrejima 5,7), što je jasno upućivanje na Hristov ljudski život. Kada je prošao kroz predgetsimansko i getsimansko iskustvo, Jevanđelja nam samo kažu da je Isus bio žalostan. U tekstu

Matej 26,38 Isus kaže: „Žalosna je duša Moja.“ (videti takođe: Marko 14,33.34) U tekstu Jovan 12,27 Isus izgovara: „Sad je duša Moja žalosna.“ Međutim, nijedan od ovih izveštaja ne beleži da se molio „sa velikom vikom i suzama“ (Jevrejima 5,7). Ovim detaljem Jevrejima poslanica doprinosi narativu o Getsimaniji. Isusove molitve i molbe bile su prinete „Onome koji Ga može spasiti od smrti“ (Jevrejima 5,7): ali one nisu bile prinete da bi bio spasen od smrti po svaku cenu. Kako je, onda, Bog uslišio Isusa? Isus se nije molio za izbjavljenje od smrti, već da se izvrši Božja volja (Matej 26,39). Otac nije izbavio Isusa od raspeća, već Ga je, vaskrsenjem, izbavio od sile smrti, nametnute raspećem. Prema tome, Isus je bio uslišen, zato što je Božja volja bila izvršena, i Isus je vraćen u život. Pavle čak kazuje zašto je Hristova molitva bila uslišena: „Po svojoj pobožnosti.“ (Jevrejima 5,7) Zbog strahopoštovanja prema Božjoj volji, Njegova molitva bila je uslišena, i On je bio vaskrsnut.

Kako se Isus naučio poslušnosti? Ovo pitanje podrazumeva da je Hristos možda bio neposlušan. Ta mogućnost, međutim, jasno je odbačena tekstom Jevrejima 4,15, koji tvrdi da je Isus bio poslušan u toku celog svog života. Hristos se naučio poslušnosti kroz pobožnost (pokornost) (Jevrejima 5,7) i patnju (Jevrejima 5,8). Grčki tekst koristi igru reči, *emathen/epathen* (poslušanje/postrada), u 8. stihu, slično izreci: „Bez muke nema nauke.“ Isus se naučio poslušnosti, jednim delom, potpuno se povinujući Božjoj volji u Getsimaniji. Međutim, pošto Hristos nije bio samo Bog, već i čovek, morao je da se nauči poslušnosti u svojoj ulozi Spasitelja. Kao Bog, bio je bez greha. Ali kao čovek, bilo je potrebno da se nauči poslušnosti i da se pokori Božjoj volji, kao što i mi ljudi moramo da naučimo. Kao Bog Isus nikada nije trebalo da se uči pokornosti. Međutim, u svom ljudskom iskustvu, kada je bio pozvan da umre, Isus je morao da nadvlada svoj najosnovniji ljudski instinkt za samoodržanjem („ako je moguće da Me mimoide čaša ova“, Matej 26,39) i pokori se Božjoj volji. Prema tome, Isus se naučio pokornosti i poslušnosti. Pavle kaže u Filibljanima poslanici: „Postavši poslušan do same smrti, a smrti krstove“ (Filibljanima 2,8).

Poređenja radi, čitamo da se naraštaj iz vremena izlaska odlikovao pobunom i kušanjem Boga (Jevrejima 3,8); drvenastim srcima (Jevrejima 3,8); i nepoznavanjem Božjih puteva (Jevrejima 3,10). Jevrejima poslanica sažima ove odlike kao neverstvo i greh (Jevrejima 3,12.13.17.19), i kao neposlušnost (Jevrejima 3,18). Pobuna, neposlušnost, greh i neverstvo idu zajedno. Nasuprot tome, Jevrejima poslanica primenjuje drugačije izraze na Hrista. On je „bez greh“ (Jevrejima 4,15) i veran (Jevrejima 2,17; Jevrejima 3,2.6). Moramo razumeti Hristovu poslušnost u Jevrejima 5,8 u svetlu ovih suprotnih osobina, ispoljenih od strane naraštaja iz vremena izlaska, u Jevrejima 3,8-11.15-19. Onda ćemo spremno poistovetiti Hristovu poslušnost sa vaspitanjem koje je sastavni deo naše vere i poverenja u Boga (uporedite Rimljanima 1,5; Rimljanima 16,26). Kao što se Hristos naučio poslušnosti kao čovek pokoravajući se Božjoj volji i imajući poverenja u nju u odnosu na svoju, tako treba i mi.

Sada treba da odgovorimo na naše poslednje pitanje: zašto Jevrejima 5,9 tvrdi da se Hristos „usavršio“? Uostalom, zar On nije već bio savršen? Na koji način se, onda, usavršio? Prethodni stih pruža okvir odgovoru na to pitanje: „Iako i bijaše Sin Božij, ali od onoga što postrada nauči se poslušanju.“ (Jevrejima 5,8) Prema tome, Pavle zaključuje: „I savršivši se, postade svima koji ga poslušашe uzrok spasenija vječnoga.“ (Jevrejima 5,9) Dakle, Isusovo savršenstvo proisteklo je iz poslušnosti kojoj se naučio kroz stradanje i koja Ga je osposobila da postane naš Poglavar sveštenečki.

Ukratko rečeno, možemo reći da je Hristova molitva upućena onome koji je mogao da Ga spase od smrti bila uslišena zato što se molio da bude Božja volja. Kao rezultat toga, On je na kraju vraćen u život. Naučio se poslušnosti pokoravajući se Božjoj volji i imajući poverenja u nju. Konačno, Hristos je učinjen našim, savršenim Poglavarom sveštenečkim kroz poslušnost Bogu, tako da je mogao postati „svima koji Ga poslušaju uzrok spasenija vječnoga, što se odnosi na nas (Jevrejima 5,9).

Za razmišljanje:

1. Ako je Hristos bio podređen poslušnosti i naučio se njoj u svom ljudskom iskustvu, koliko je poslušnost važna za nas?
2. Kako mogu šetati Edemskim vrtom na novoj Zemlji, ako nikada ne iskusim Getsimanski vrt (odnosno, Božja volja biće izvršena ovde i sada)? Zašto ova dva iskustva idu zajedno?
3. Šta mislite zašto mi kao ljudi imamo „polualergijsku reakciju“ kad je reč o poslušnosti gotovo bilo kom autoritetu? Šta mislite kako bismo mogli da „izlečimo“ sličnu negativnu reakciju prema pokornosti božanskom autoritetu?

Zašto često postoji napetost unutar ljudskog srca između ljubavi prema Bogu i poslušnosti Njemu? Kako nam Jovan 14,15 može pomoći da rešimo ovaj problem?

Hristos kao mi, pa opet drugačiji od nas

Kao što smo videli, Hristos je prikazan kao mnogo bolji od anđela. U stvari, prikazan je kao obličje samog Božjeg bića (Jevrejima 1,3). Prema tome, On je dostojan obožavanja (Jevrejima 1,6), prema prvom poglavlju Jevrejima poslanice. Zatim, prikazan je, u drugom poglavlju, da je učinjen manjim od anđela određeno vreme. Isus nije samo u sitnicama manji od anđela. Tačnije, usvajajući „telo i krv“ i patnju koju je ovo iskustvo iziskivalo, On je potpuno delio sudbinu svoje ljudske braće (Jevrejima 2,14). Isus nije postao „umanjenoga malijem čim od anđela“ samo utelovljenjem, već svojom patnjom i smrću (Jevrejima 2,9). Sin je ušao u ljudsku sferu u tolikoj meri da je prihvatio smrtnost, nasuprot anđelima, koji se ne suočavaju sa smrću.

Ono što je Hristos postigao osposobilo Ga je da postane „milostiv i vjeran Poglavar sveštenečki pred Bogom, da očisti grijehe narodne“ (Jevrejima 2,17).

Za razmišljanje:

U trenutku kada se ovaj komentar beleži, ljudi širom sveta plaše se da će se zaraziti i umreti od koronavirusa. Kako nam Hristovo delo uzimanja tela i krvi i deljenje naše sudbine pomaže da se suočimo sa zloslutnim pretnjama i smrtnim bolestima?

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Razmotrite izjavu Elen Vajt o Hristovoj ljudskoj prirodi: „Mnogi tvrde da iskušenje nije moglo nadvladati Hrista. Tada On ne bi mogao biti stavljen u Adamov položaj. On ne bi mogao izvojevati pobjedu koju je Adam izgubio. Ako u bilo kome smsilu imamo mnogo težu borbu nego Hristos, On onda ne bi bio u stanju

da nam pomogne. Međutim, naš Spasitelj je uzeo ljudsku prirodu sa svim njenim sklonostima. Uzeo je ljudsku prirodu sa mogućnošću da popusti u iskušenju. Mi ne treba ništa da nosimo što On nije podneo.“
(*Čežnja vekova*, str. 117. original)

Za razmišljanje:

Kakvu utehu i nadu vam pruža saznanje da je Isus podneo sve što smo mi pozvani da podnesemo?

5. biblijska doktrina

Isus – Onaj koji daje spokoj

Ključni tekstovi: 1. Mojsijeva 15,13-21; Jevrejima 3,12-19; Jevrejima 4,6-11; Jevrejima 4,1.3.5.10; 5. Mojsijeva 5,1-3; Jevrejima 4,8-11.

PRVI DEO – OPŠTI PREGLED

Uvod: Zavet sa Davidom obećavao je odmor ustoličenom caru i njegovom narodu. Logičan razvoj Jevrejima poslanice podudara se sa ovom mišlju. U 1. i 2. poglavlju Jevrejima poslanice vidimo ustoličenog Hrista koji oslobađa svoj narod. U 3. i 4. poglavlju vidimo prikaz obećanog odmora. Subotni odmor u Starom zavetu prikazan je u dve verzije Deset zapovesti (2. Mojsijeva 20 i 5. Mojsijeva 5). Prvi tekst naglašava stvaranje, drugi otkupljenje. U Jevrejima 3 i 4 Pavle koristi naraštaj iz vremena izlaska (ne njihovu malu decu) kao primer neverovanja i neposlušnosti (Jevrejima 3,19) da pokaže štetnu posledicu da nisu mogli da uđu u zemlju odmora u Hananu. Okrećući se svojim slušaocima, Pavle ih savetuje navodom iz 95. Psalma: „Danas ako glas Njegov čujete, ne budite drvenastijeh srca“ (Jevrejima 4,7), već uđite u Njegovo počivanje (Jevrejima 4,9). Šta predstavlja ovaj odmor (na grčkom *sabbatismos*) o kome Pavle govori? Zašto Pavle ohrabruje svoje slušaoce da uđu u pokoj? To su pitanja kojima ćemo se sada baviti.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Svetkovanje Subote ostaje

Počnimo najpre definisanjem reči „počivanje“ („odmor“) iz Jevrejima 4,9. Prema *The SDA Bible Commentary* reč prevedena kao „počivanje“ u Jevrejima 4,9 potiče od grčke reči *sabbatismos*, što znači „odmaranje (od prethodne aktivnosti)“, što u kasnijoj upotrebi počinje da znači „svetkovanje Subote“, od glagola *sabbatizō*, „odmoriti se“, „prestati“, „svetkovati Subotu“.

„*Sabbatizō* se sedam puta koristi u LXX (Septuaginti, grčkom prevodu Starog zaveta): jednom za doslovan sedmi dan Subotu (2. Mojsijeva 16,30), jednom za druge subote (3. Mojsijeva 23,32), i pet puta u vezi sa zemljom koja se odmara u subotnoj godini (3. Mojsijeva 26,34.35; 2. Dnevnika 36,21)... Prema tome, osnovna ideja izražena rečju *sabbatizō* u Septuaginti je ideja o odmoru ili prestanku rada i drugih aktivnosti. Dakle, upotreba povezanih grčkih i jevrejskih reči nagoveštava da imenica *sabbatismos* može da označi ili doslovni subotni „odmor“ ili jednostavno „odmor“ ili „prekid nekog rada“ u opštijem smislu. Prema tome, lingvističko proučavanje reči *sabbatismos* u Jevrejima 4,9 ostavlja nejasno da li se ovde ukazuje na sedmični subotni „odmor“ ili jednostavno na „odmor“ ili „prekid rada“ u opštem smislu. Samo kontekst može rešiti ovo pitanje.

Čini se da pisac Jevrejima poslanice koristi *katapausis* („prestanak rada“; videti Jevrejima 3,11) i *sabbatismos* manje ili više kao sinonime:

1. Pošto Isus Navin nije mogao povesti Izrailj u duhovni 'pokoj' (*katapausis*, 8. stih), *sabbatismos* (9. stih) je ostavljen hrišćanima. Doslednost čini se zahteva da ono što je ostavljeno bude isto kao ono sa čim je započeto...

2. Iz 1. i 6. stiha jasno je da je *katapausis* ono što je ostavljeno Božjem narodu u novozavetno vreme; u 9. stihu je rečeno da je ostavljen *sabbatismos*. Objaviti da je sedmična Subota ono što ostaje 'narodu Božjemu' znači objaviti da je ono u šta Isus Navin nije uspeo da povede Izrailj bila sedmična Subota.

3. Činjenica da se u Septuaginti, Bibliji novozavetne crkve, *katapauō* (1. Mojsijeva 2,2.3; 2. Mojsijeva 20,11) i *sabbatizō* (2. Mojsijeva 16,30; 3. Mojsijeva 23,32) koriste naizmenično da označe sedmi dan Subotu imala je nameru da isključi sugestiju da je pisac Jevrejima poslanice želeo da napravi razliku između imeničkih oblika ovih reči u Jevrejima 3; 4.

Treba zapaziti, dalje, da su Jevreji Pavlovog vremena, bilo da su hrišćani ili nehrišćani, bili pažljivi u poštovanju četvrte zapovesti. Naravno, prilikom pisanja Jevrejima, autor Jevrejima poslanice nije smatrao neophodnim da *im* dokaže da je svetkovanje Subote „ostavljeno“. Ako zaključak duge rasprave koja počinje u Jevrejima 3,7 glasi da je svetkovanje Subote ostavljeno Božjem narodu, činilo bi se da je pisac Jevrejima poslanice kriv za *non sequitur*, jer zaključak ne sledi logično iz rasprave. Ne bi imalo smisla da toliko ulaže napore da ubedi Jevreje da čine ono što su već činili – svetkovali sedmi dan Subotu. Dalje, u vreme apostola sedmi dan Subotu svetkovali su svi hrišćani, Jevreji i neznabošci, i svaka rasprava da se dokaže važenje Subote u tim ranim hrišćanskim vremenima bila bi besmislena. Zatim, možemo primetiti da odeljak Poslanice Jevrejima koga sačinjavaju 3. i 4. poglavlje počinje pozivom: „Poznajte Poslanika i Prvosveštenika, kojega mi priznajemo, Isusa Hrista“ (Jevrejima 3,1) i završava se iskrenom molbom da „pristupimo slobodno“ pred Njega da „primimo milost i nađemo blagodat za vrijeme kad nam zatreba pomoć“ (Jevrejima 4,16). Kakav odnos duga rasprava osmišljena da dokaže da je svetkovanje Subote ostavljeno kao obaveza hrišćanskoj crkvi može da ima prema jasno izraženoj temi 3. i 4. poglavlja – službi Hristovoj kao Prvosveštenika u nebeskom Svetilištu – zaista je nejasno.

Pokoj o kome se ovde govori je pokoj u blagodati.“ (*EGW Supplementary Material on Heb. 4:9*; uporediti: *Velika borba*, 253. original) To je pravi pokoj u veri.

Mi ulazimo u Božji 'pokoj' kada 'poznamo' Isusa (Jevrejima 3,1) i slušamo Njegov glas (Jevrejima 3,7.15; 4,7), kada pokazujemo veru u Njega (Jevrejima 4,2.3), kada prestanemo da ulažemo napore da zaradimo spasenje (10. stih), kada 'se držimo priznanja' (14. stih), i kada pristupamo prestolu blagodati (16. stih). Oni koji bi želeli da dožive ovo iskustvo moraju da se čuvaju 'zla srca nevjernstva' (Jevrejima 3,12), otvrdnulog srca (Jevrejima 3,8.5; 4,7). Oni moraju da nastoje da uđu u Božji 'pokoj' (Jevrejima 4,11).

Oni koji uđu u Božji 'pokoj' čvrsto 'će se držati' svog 'priznanja' (Jevrejima 4,14). Oni će 'pristupiti slobodno prestolu blagodati' da 'prime milost i nađu blagodat za vreme kad im zatreba pomoć' (Jevrejima 4,16).“ (*The SDA Bible Commentary*, vol. 7, pp. 422, 423, komentar o „pokoju“ u Jevrejima 4,9)

U vezi sa počivanjem o kome se govori u Jevrejima 4,9, Elen Vajt vodi diskusiju u kratkom prikazu života čuvenog engleskog reformatora, Džona Veslija: „U vreme velike duhovne tame, pojavili su se Vajtfield i braća Vesli kao svetlonoše za Boga. Pod vladavinom državne Crkve engleski narod dospeo je u stanje

verskog rasula koje se jedva moglo razlikovati od neznaboštva. Prirodna religija postala je omiljeni predmet koji su sveštenici proučavali i predstavljala je najveći deo njihove teologije. Viši krugovi podsmevali su se pobožnim ljudima, i ponosili se time što su se uzdigli iznad njihovog navodnog fanatizma. Niže klase bile su prepuštene užasnom neznanju i predane porocima, a Crkva nije imala ni hrabrosti ni vere da podupre klonulo delo istine.

Velika nauka o opravdanju verom, koju je Luter tako jasno propovedao, bila je skoro potpuno zaboravljena, a rimsko načelo o sticanju spasenja dobrim delima zauzelo je njeno mesto. Vajtfield i braća Vesli, koji su pripadali državnoj Crkvi, iskreno su težili za Božjom naklonošću, a ona se, prema učenju Crkve, mogla steći jedino pravednim životom i poštovanjem crkvenih obreda...

Bog je pomogao Vesliju da zajedno sa svojim saradnicima shvati da je sedište prave religije u srcu, i da se Božji zakon odnosi i na misli, a ne samo na reči i dela. Osvedočeni u neophodnost posvećenja srca, ali i u besprekornost ponašanja, iskreno su želeli da žive novim životom. Ulažući najveće napore, usrdno se moleći, trudili su se da suzbiju zle sklonosti svoga nepreporođenog srca. Živeli su životom samoodricanja, dobročinstva, poniznosti, primenjujući strogo i tačno svaku meru koja im je, po njihovom mišljenju, mogla pomoći da dostignu cilj za kojim su najiskrenije težili – svetost kojom bi sebi osigurali Božju naklonost. Međutim, nikako nisu uspevali da postignu željeni cilj. Uzaludni su bili svi njihovi napori da se oslobode prokletstva greha ili da raskinu njegove okove. Bila je to ista borba kroz koju je Luter prošao u svojoj ćeliji u Erfurtu. Bilo je to isto pitanje koje mučilo i njegovu dušu: 'Kako bi mogao čovek biti prav pred Bogom?' (O Jovu 9,2)...

Na povratku u Englesku, uz pomoć jednog moravskog propovednika, Vesli je jasnije shvatio biblijsku veru. Uverio se da mora da odbaci svaku misao da njegovo spasenje zavisi od njegovih dobrih dela i da se potpuno mora osloniti 'na Jagnje Božje koje uze na se grehe sveta'. Na sastanku Moravskog društva u Londonu pročitana je jedna Luterova izjava, koja je opisivala promenu koju Božji Duh čini u srcu vernika. Dok je slušao, vera se rodila u Veslijevom srcu. Sam je o tome ovako pisao: 'Osetio sam kako se moje srce na čudan način zapalilo. Osetio sam da se za svoje spasenje uzdam u Hrista, i samo u Hrista, i osvedočio sam se da je On uzeo moje grehe, čak i mene samoga, i da me je oslobodio od zakona grehovnoga i od smrti.'...

Tokom dugih godina napornog i neveselog nastojanja – godina strogog samoodricanja, poniženja i prekora, Vesli se uporno držao svog jedinog cilja da traži Boga. Sada Ga je pronašao i ustanovio da se blagodat koju je žarko želeo da dobije molitvama i postom, davanjem milostinje i odricanjem od samoga sebe, dobija kao dar, 'bez novca i bez cene'.“ (*Velika borba*, str. 253-256. original)

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Za razmišljanje:

1. Kako izveštaj o Džonu Vesliju prikazuje razliku između odmaranja samo u Hristovim zaslugama i beskorisnosti da se oslanjamo na to da će nas spasiti naša dela?
2. Šta je počivanje u Jevrejima 4,9 koje je ostavljeno hrišćanima?

3. Elen Vajt izjavljuje da je počivanje o kome Pavle govori u Jevrejima 4,9 počivanje u blagodati. Kako ulazimo u ovaj pokoj blagodati?

6. biblijska doktrina

Isus – verni Sveštenik

Ključni tekstovi: Jevrejima 5,1-10; 1. Mojsijeva 14,18-20; 1. Petrova 2,9; Jevrejima 7,1-3; Jevrejima 7,11-16.22.26.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: Greh nas je odvojio od Boga. Hristos, međutim, došao je da premosti taj ponor. Da bi to ostvario, postao je naš Poglavar sveštencički. Njegova uloga ima sličnosti, ali takođe i razlike, sa ulogom sveštenika koju su obavljali ljudi. On je nazvan Sveštenikom „po redu Melhisedekovu“ (Jevrejima 5,6). To zapravo znači da je Hristos „sličan Melhisedeku“ (Jevrejima 7,15; Stefanović). Car i sveštenik Melhisedek bio je Avramov savremenik. Kada je savez careva napao Sodom i Gomor, ne samo da su izvojevali pobjedu, već su zarobili Lota, Avramovog rođaka. Kao odgovor, Avram je izvršio protivnapad i izbavio Lota i druge zarobljene stanovnike tih gradova, zajedno sa opljačkanom robom. Nakon što su se vratili iz bitke, Melhisedek, car i sveštenik salimski, blagoslovio je Avrama, a za uzvrat Avram je dao Melhisedeku jednu desetinu celokupnog ratnog plena (1. Mojsijeva 14). Ovaj Melhisedek nije bio utelovljeni Hristos, niti nebesko biće. Bio je samo čovek koji je zauzimao položaj cara i sveštenika, što je bila korisna paradigma koju je Pavle upotrebio. Melhisedek, kao tip Hrista, uklapa se u Pavlovu tvrdnju. Iako ne pripada Levijevom plemenu – sveštencičkom plemenu u starom Izrailju – Hristos je postao uspešan i bolji sveštenik zato što je Njegovo sveštenstvo bilo po redu Melhisedekovu, salimskom caru i svešteniku. Zapazite da je Melhisedek primio desetak od Avrama, što njegovo sveštenstvo čini boljim i istaknutijim od Levijevog. Prema tome, Melhisedekovo sveštenstvo prikladno predstavlja Hristovo carsko sveštenstvo.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Osobine prvosveštenika

Jevrejima 5,1-4 počinje opštim popisom osobina poglavara sveštencičkog. „Jer svaki poglavar sveštencički koji se iz ljudi uzima, za ljude se postavlja na službu Bogu, da prinosi dare i žrtve za grijehe. Koji može postradati s onima koji ne znaju i zalaze; jer je i on pod slabošću. I zato je dužan, kako za narode, tako i za svoje grijehe prinositi. I niko sam sebi ne daje časti, nego koji je pozvan od Boga, kao i Aron.“ (Jevrejima 5,1-4)

Dvanaest osobina poglavara sveštencičkog sveukupno je navedeno u Jevrejima 5,1-4. Prvo, opis rada: svaki prvosveštenik: 1) „iz ljudi se uzima“, 2) „za ljude se postavlja“, 3) „na službu Bogu“, 4) određen je „da prinosi dare i žrtve“, 5) „za grijehe“. Zatim slede lične osobine: 6) „koji može postradati s onima koji ne znaju i zalaze“ i 7) koji je „pod slabošću“. Zatim, 8) „dužan je kako za narodne“, 9) „tako i za svoje grijehe prinositi“. Konačno, pitanje poziva: 10) „sam sebi ne daje časti“, 11) „nego koji je pozvan od Boga“, 12) „kao i Aron“.

Posebno se ističu četiri osobine prvosveštenika. To su: solidarnost sa ljudima (osobine 1-3), sposobnost da obuzda svoja osećanja (6. osobina), potčinjenost slabosti (7. osobina), i, na kraju, poziv sveštenika (11.

osobina). Bavićemo se svakom od ove četiri izuzetne osobine pre nego što usmerimo svoju pažnju na Hristove sposobnosti za ovu dužnost.

Prvo, prvosveštenik se bira među svojim narodom. Trebalo je da bude Izrailjac (2. Mojsijeva 29,9-44; 4. Mojsijeva 18,1-7) iz Levijevog plemena. Arona je Bog lično imenovao za prvog prvosveštenika (2. Mojsijeva 28,1). Kada su se određeni pojedinci, kao što su Korej i njegovi saučesnici, drznuli da sebe ili druge postave na položaj prvosveštenika, Bog je morao da ih uništi (4. Mojsijeva 16,15-40). Sveštenstvo i njegova isključiva prava nisu bili nevažna stvar, kao što je to car Ozija iskusio pojavom gube na svom telu kada je silom ušao u Hram da kadi na kadionom oltaru (2. Dnevnika 26,16-21). Zanimljivo je da je u toku drugog perioda Hrama, ili međuzavetnog perioda, na kraju Hasmonejskog carstva, Saloma Aleksandra preuzela presto kao kraljica (76-67 pre Hrista), ali ne i ulogu sveštenika. Zbog svog pola nije mogla biti prvosveštenik; tako da je postavila svog najstarijeg sina, Hirkana II, na taj položaj. Njegov mlađi brat, Aristobul II, nije prihvatio imenovanje svog brata postavši njegov suparnik u borbi za taj položaj.

Tako vidimo da je zemaljski sveštenik uvek bio muškarac, izabran iz svog naroda. Trebalo je takođe da pokaže solidarnost sa svojim narodom. Dakle, kao što smo rekli, bio je Izrailjac, Aronov potomak, iz Levijevog plemena. Njegova dužnost bila je da predstavlja druge ljude pred Bogom i prinosi darove i žrtve za sebe i za njih. Tema o Hristovoj solidarnosti sa nama ljudima javlja se u Jevrejima 2,17-18, a zatim ponovo u Jevrejima 4,14-16, i dalje će biti razvijena u Jevrejima 5.

Drugo, poglavar sveštencički, kako ga Jevreji opisuju, jeste osoba koja može da obuzda, suzbije, svoja osećanja prema onima koji su u neznanju ili zabludi. „Koji može postradati s onima koji ne znaju i zalaze.“ (Jevrejima 5,2) Idealan prvosveštenik bio je osoba koja nije previše oštra, ali takođe nije ni ravnodušna prema grehu. Zemaljski prvosveštenik delio je sa drugima opšte odgovornosti u toku godine (2. Mojsijeva 29,38-46); ali je sam prinosio žrtve na Dan pomirenja (3. Mojsijeva 16,1-25) i nosio Urim i Tumim (2. Mojsijeva 28,30). Trebalo je sve to da učini uz emocionalnu samokontrolu.

Treće, dokle god je prvosveštenik makar ponekad bio nezadovoljan zbog greha koji je narod počinio (setite se samo prvosveštenika Ilije kada je pogrešno optužio Anu da je pijana [1. Samuilova 1,13-14]), on je bio podložan slabosti. Jevrejima 5,2 doslovno kaže da je prvosveštenik bio „obučen“, da je „nosio“, ili da je bio „okružen“ slabošću ispod svoje bogate odeće (2. Mojsijeva 28). Ova odlika je važna zato što ga je njegova slabost osposobila da nežno postupa prema onima koji greše. Kao poglavar sveštencički, pokazivao je solidarnost sa svojim narodom, obuzdavao je svoja osećanja kada je bio nezadovoljan, takođe je bio svestan da je podložan grehu. To ga je činilo pristupačnom osobom.

Četvrto, dužnost prvosveštenika nije bila takva da se za nju neko mogao dobrovoljno prijaviti ili je vršiti. Prvi imenovani, Aron, bio je izabran od strane Boga, i nikome nije bilo dozvoljeno da tu čast dodeli sam sebi. Osoba ju je prihvatala samo kad ju je Bog na to pozvao.

Ukratko, prvosveštenik je pokazivao solidarnost sa svojim narodom, kontrolisao je svoja osećanja, bio je svestan svoje slabosti, i preuzimao je dužnost kada bi ga Bog pozvao.

Za razmišljanje:

Kada crkva primenjuje korektivnu disciplinu u slučaju osobe koja greši, zašto je važno pokazati solidarnost, imati emocionalnu samokontrolu i biti svestan svojih slabosti?

Hristove osobine

Sa tekstom Jevrejima 5,5.6 Pavle okreće razgovor ka Isusu. Pavle razmišlja o Isusu u kontekstu dve prvosveštenikove odlike prikazane u prethodnom odeljku: naime, Njegovog imenovanja od strane Boga i Njegove solidarnosti sa ljudskim rodom.

Prvo, Hristos kao Prvosveštenik nije sam preuzeo tu čast: već Ga je Bog postavio na taj položaj. Kako Pavle to ističe? Spajajući dva psalma. Oba su već upotrebljena u Jevrejima poslanici, u Jevrejima 1,5 i Jevrejima 1,13, na početku i kraju niza navoda iz Jevrejima 1,5-14. Prvi navod je iz Psalma 2,7. Drugi psalam je mesijanski psalam koji govori o imenovanju Hrista za usvojenog Božjeg Sina. Drugi navod dolazi iz teksta Psalam 110,4 i pokazuje da je Bog pozvao Hrista da bude Sveštenik. Na ono što je ostvario kao sveštenik već je aludirano u Jevrejima 1,3: „Učinivši sobom očišćenje grijeha našijeh sjede.“ Ovde Pavle kombinuje motiv sinovstva sa Hristovim motivom sveštenika. Hristos je imenovani Božji Sin i savršen Poglavar sveštencički ljudskog roda, „po redu Melhisedekovu“ (Jevrejima 5,6); ili kao što Jevrejima 7,15 kaže: „sličan Melhisedeku“. Poput Melhisedeka, Hristos je Car i Sveštenik. U poređenju sa levitskim prvosveštenicima Hristos je bolji od njih po tome što On može nežno da se ophodi prema onima koji ne znaju i koji su zalutali. Slično tome, On može „postradati s našijem slabostima“ (Jevrejima 4,15) i „može pomoći i onima koji se iskušavaju“ (Jevrejima 2,18). On „može vavijek spasti“ (Jevrejima 7,25) i može da usavrši „vavijek one koji bivaju osvećeni“ (Jevrejima 10,14).

Druga Hristova osobina – naime, pokazivanje solidarnosti sa ljudima, obelodanjena je Njegovom patnjom, Njegovim učenjem poslušnosti i Njegovim usavršavanjem (Jevrejima 5,7-10).

Za razmišljanje: Pročitajte Jevrejima 7,23-25. Zašto je bilo neophodno imati boljeg poglavara sveštencičkog od onih iz Levijevog plemena?

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Pavle do sada opisuje Isusa kao boljeg od anđela u Njegovom svojstvu ustoličenog Božjeg Sina (Jevrejima 1). Ipak, za određeno vreme, Isus je učinjen manjim od anđela, kao Onaj koji je, svojom smrću, uništio sotoninu silu smrti (Jevrejima 2). Isus je takođe opisan kao Onaj koji ne može da pruži odmor naraštaju iz vremena izlaska zbog njihovog neverovanja (Jevrejima 3), ali može da ponudi pokoj postmesijanskom Božjem narodu (Jevrejima 4). Isus je takođe Sveštenik koji je sličan sveštenicima levitskog sveštenstva, ali ipak i Onaj koji se veoma razlikuje od njih (Jevrejima 5). U svetlu ove činjenice, šta je sledeći korak prema kom Pavle želi da vodi svoje slušaoce?

Pavle želi da njegovi čitaoci napreduju u poznavanju Hristove prvosveštencičke službe uviđajući Njegovu sličnost kao poglavara sveštencičkog sa Melhisedekom. Međutim, postoje određene prepreke. One uključuju to što su čitaoci slabi na slušanju Reči; i potrebno im je mleko kao nezrelim hrišćanima, pre nego jaka hrana; i to što ne razumeju Reči pravde (Jevrejima 5,1-14). Iako Pavle govori veoma snažno, on stavlja u ravnotežu svoju opomenu i ukor sa pozitivnom izjavom o njihovom duhovnom stanju govoreći: „Ali od vas, ljubazni, nadamo se boljemu i što se drži spasenija, ako i govorimo tako.“ (Jevrejima 6,9)

Pitanja za primenu:

1. Da li je ikada postojalo vreme u vašem ličnom duhovnom putovanju kada je trebalo da budete odgovorni trećoj strani, pored Boga, za svoj napredak ili nazadovanje? Razgovarajte o tome.
2. Da li možemo govoriti o tome da nas duhovni autoritet smatra zajedno odgovornima, kao što Pavle smatra svoje slušaoce odgovornima? Zašto da i zašto ne?
3. Da li postoji tako nešto kao što su statični hrišćani, ili taj status predstavlja suprotnost izraza? Objasnite.

7. biblijska doktrina

Isus – Lenger duše

Ključni tekstovi: Jevrejima 6,4-6; Matej 16,24; Rimljanima 6,6; Jevrejima 10,26-29; Jevrejima 6,9-13; Jevrejima 6,17-20.

Uvod: Jevrejima 5 završava se pomalo u sumornom tonu, kada Pavle ukorava svoje slušaocima da ne napreduju na svom duhovnom putovanju. Međutim, Pavle namerava da napreduje u svojoj propovedi do dubljih teoloških uvida, uprkos slušaocima koji su „slabi na slušanju“ (videti: Jevrejima 5,11). Samo ako vreme dozvoljava, on će im ponovo uputiti osnovna učenja, kao što su „pokajanje od mrtvih djela“, „vjera u Boga“, „nauka krštenja“, „metanje ruku“, vaskrsenje mrtvih i „sud vječni“ (Jevrejima 6,1.2).

Pored toga, slušaoci su iskusili, u određenom trenutku u prošlosti, niz božanskih blagoslova. Ovi blagoslovi su navedeni u Jevrejima 6,4.5. Slušaoci su bili „prosvjetljeni“, „okusili su dara nebeskoga“, „postali zajedničari Duha Svetoga“ i „okusili su dobre riječi Božije, i sile onoga svijeta“. Ovi izrazi se mogu uporediti sa iskustvom obraćenja, Božjom blagodaću, delovanjem Svetog Duha kroz znakove i čuda, istinom Jevanđelja i spasenjem.

Usred svega toga, pojedini slušaoci činilo se da su otpali. Pavle kazuje svojim slušaocima: „Jer nije moguće... opet obnoviti na pokajanje“ (Jevrejima 6,4.6) koji su otpali. Sličan poražavajući sud izrečen je u Jevrejima 10,26-29 protiv onih koji namerno istrajavaju u grehu nakon što su primili poznanje istine. Ponašanje otpalih je opisano slikovitim izrazima koji se mogu shvatiti kao odbacivanje Hrista, Njegove žrtve i Svetog Duha.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Nemogućnost pokajanja

Da li Jevrejima 6,4-6, kao i Jevrejima 10,26-29, govori o nemogućnosti pokajanja? Da li ova misao znači da ukoliko hrišćani otpadnu, on ili ona ne mogu biti obnovljeni na pokajanje? Zar nema načina da se dobije druga prilika za pokajanje? Ideja da pokajanje ne može da se obnovi bila je rasprostranjeno shvatanje teksta Jevrejima 6,4-6, zastupano od strane hrišćana u toku crkvene istorije, koje je navelo neke da odlože svoje krštenje sve do samrtne postelje. Kako takva snažna upozorenja opstaju kada pogledamo Petrovo iskustvo posle Getsimanije (Matej 26,69-75)? U proučavanju koje sledi, želimo da shvatimo tekst Jevrejima 6,4-6 i uskladimo ga sa Petrovim iskustvom, kao i sa celim Pismom.

Prvo, želimo da shvatimo šta su doživeli slušaoci Jevrejima poslanice. Neki od njih su bili prosvetljeni, okusili su nebeski dar, primili su Svetog Duha, okusili su dobru Božju reč, a onda otpali. Prvi izraz upotrebljen da opiše hrišćansku zajednicu je „prosvetljeni“, izraz koji se javlja u tekstu Jevrejima 10,32, u kome čitamo: „Opominjite se pak prvijeh dana svojijeh, u koje se prosvjetliste i mnogu borbu stradanja podnesoste.“ Ova slika čini se da opisuje prvo hrišćansko iskustvo koje su slušaoci imali. Božjim Duhom slušaoci su prešli sa „mrtvih dela“ na „veru u Boga“ (Jevrejima 6,1) i „poznanje istine“ (Jevrejima 10,26).

Drugi slikoviti izraz, „okusili dara nebeskoga“ (Jevrejima 6,4) pokazuje da su slušaoci stekli duhovno iskustvo u Božjem milostivom daru spasenja. Glagol „okusiti“ javlja se u Jevrejima 2,9, u kome se govori o Hristu, koji je morao da „za sve okusi smrt“. Kada je Hristos okusio smrt kao ljudsko biće, On je doživio nešto do tada Njemu nepoznato. Slušaoci Jevrejima poslanice okusili su nebeski dar, nešto njima prethodno nepoznato: naime, „toliko spasenije“ (Jevrejima 2,3).

Tesno povezan sa tim da su okusili nebeski dar je treći slikoviti izraz. Hrišćani su „postali zajedničari Duha Svetog“ (Jevrejima 6,4), čime je oživljen vokabular vezan za učestvovanje, koji podseća na reči iz Jevrejima 3,1 i Jevrejima 3,14, u kome su slušaoci opisani kao „zajedničari zvanja nebeskog“ i „zajedničari Hristovi“. Razdeljivanje Svetog Duha je nešto što su ovi vernici živo iskusili u ranoj fazi obraćenja (Jevrejima 2,4).

Niz izraza nastavlja sa ponavljanjem slika o tome šta su okusili. Okusiti „dobre riječi Božije“ (Jevrejima 6,5) odnosi se na slušanje Jevanđelja, primljenog kada su slušaoci prihvatili radosnu vest spasenja (Jevrejima 2,3). Ponekad jevrejska Biblija upoređuje Božju Reč sa hranom (videti: 5. Mojsijeva 8,3). Slušaoci nisu samo oni koji primaju dobre Božje Reči; oni su takođe iskusili „sile onoga svijeta“ (Jevrejima 6,5), što uključuje „znake, čudesa i različite sile“ (Jevrejima 2,4).

Posle četiri duga, pozitivna slikovita izraza, dolazi do dramatično nagle promene. Poslednja slika govori o pojavi otpadništva: „i otpali“ (Jevrejima 6,5). Glagol „otpasti“, ili „počiniti otpadništvo“ može da znači „zgrešiti“ u opštem smislu. Ali zbog izraza koji sledi – naime, „nanovo raspinja... Sina Božijega“ (Jevrejima 6,6) i „ruže“ Ga (Jevrejima 6,6) – greh treba shvatiti u radikalnijem smislu kao napuštanje svakog iskustva spasenja opisanog do sada u 4. i 5. stihu. Jednostavno rečeno, slušaoci su iskusili obraćenje, spasenje, Svetog Duha kroz znake i čudesa i dobru Božju reč, a zatim su napustili veru.

Sada kada shvatamo šta su slušaoci Jevrejima poslanice doživeli, okrenimo se proučavanju ideje o nemogućnosti pokajanja u Jevrejima 6,4-6. Treba tehnički da pristupimo ovome. Svih pet slikovitih izraza spomenutih prethodno su glagolski pridevi (participi) u grčkom. Svi su u prošlom vremenu (aoristu), vremenu koje opisuje radnju u prošlosti. Radnje su u suštini završene. Niz participa opisuje jednu te istu grupu ljudi. Prema tome, ovaj deo slušalaca prošao je put od „prosvetljenja“ do „otpadništva“, na taj način se susrećući sa čitavim nizom verskih iskustava pre određenog vremena.

Poslednji deo Jevrejima 6,6 koristi drugu grupu participa („nanovo raspinja“ i „ruže Sina Božijega“). Ovog puta Pavle koristi sadašnje participe. On iznenada prelazi sa prošlog vremena (aorista) na sadašnje vreme, koje izražava radnju koja se odvija. Šta to znači? Sadašnje vreme opisuje radnju dok se razvija, koja se događa u trenutku govora. Oba ova participa opisuju otpadništvo u sadašnjem vremenu. Dakle, radnja se vidi kao prestup koji sprečava obnavljanje na pokajanje, zato što one koji su otpali čini Hristovim neprijateljima. On ili ona ponovo razapinja Božjeg Sina i neprestano Ga ruže. Šta to sugeriše? Ružiti Hrista znači ponovo izvršiti raspeće. Ovo ponavljanje pokazuje razoran i stalan uticaj otpadništva u onima koji su nekad bili prosvetljeni. Oni se ne mogu obnoviti na pokajanje zbog sadašnjeg, vladajućeg stava koji imaju prema Hristu. Njihova dela opisuju i uzrok otpadništva i trenutni stav otpadništva. Odbacivanjem Hrista, otpadnik prihvata nemogućnost pokajanja.

Ali šta je sa onim ko nema takav stav? Da li takva osoba ima šansu? Naravno! Petrov primer je koristan u ovom trenutku. Iako se tri puta odrekao Hrista, Petar se iznenada setio šta je Hristos prorekao o njemu: „Izišavši napolje plaka gorko.“ (Matej 26,75) Ova tuga predstavlja potpuno drugačiji stav od stava otpadnika u Jevrejima 6, koji razapinju Božjeg Sina i ruže Ga. Dalje, 1. Jovanova 2,1 kazuje: „Dječice moja, ovo vam pišem da ne griješite; i ako ko sagriješi, imamo Zastupnika kod Oca, Isusa Hrista Pravednika.“ Zastupnik može biti od koristi samo ako je prihvaćen, ne naružen ili razapet.

Ukratko rečeno, Jevrejima 6,4-6 jasno kaže da su se slušaoci susreli sa čitavim nizom verskih iskustava od obraćenja do otpadništva. Ono što je onemogućilo da se neki od njih obnove na pokajanje bio je njihov stav ruženja Hrista i prema tome ponavljanje procesa raspeća. U suštini, ovaj stav doprineo je proglašavanju Hrista za svog neprijatelja. Međutim, uz stav poniznog pokajnika, kao što je Petar, oprostjenje je uvek moguće. Zastupnik, Isus Hristos, spreman je da nas obnovi na pokajanje.

Isto važi za tekst u Jevrejima 10,26-29. Ovaj tekst počinje sa voljnim, oholim, namernim grehom. „Jer kad mi griješimo navalice pošto smo primili poznanje istine, nema više žrtve za grijeh.“ (Jevrejima 10,26) Da ponovimo još jednom, ovde je opisano sadašnje, trenutno, namerno istrajavanje u grehu, što svakog lišava oprostjenja. Neki ljudi nastoje da „Sina Božjeg pogaze, i krv zavjeta kojom se osveti za poganu uzdrže, i Duha blagodati naruže“ (Jevrejima 10,29). Njihova dela prikazuju Hrista kao neprijatelja, lišavajući Njegovu krv spasonosne sile. Ovi pojedinci oholo vređaju i odbacuju Božji dar blagodati. Takvi ljudi čak ni ne žele da se pokaju. Oni pokazuju stav otvorenog odbacivanja Hrista i Njegovog dela. Prema tome, pokajanje je nemoguće.

Ali od vas nadamo se boljemu

Posle takve stroge opomene Pavle se vraća svojim slušaocima menjajući ton i upućujući reči ohrabrenja: „Ali od vas, ljubazni, nadamo se boljemu i što se drži spasenija, ako i govorimo tako.“ (Jevrejima 6,9) Ovi slušaoci su poput dobre zemlje spomenute u 7. stihu, koja daje dobar rod. O ovim ljudima je zabeleženo da su uključeni u hrišćansku službu. Bog to ne previđa (Jevrejima 6,10). Oslovljavajući svoje slušaoce sa „ljubazni“, Pavle implicitno kazuje da vidi istinsku nadu za svoje čitaoce.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Nije neuobičajeno da se mladi tinejdžeri krste u Hrišćanskoj adventističkoj crkvi. Iskreni su i istiniti kao što njihovo iskustvo sa Hristom može biti, ali kada odrastu i krenu na fakultet, njihova vera može da izbledi i oslabi. Neki napuštaju crkvu u 19. godini, lutajući kroz život dok, negde u tridesetim godinama, posle nekoliko životnih kriza, mnogi od njih nađu ponovo put do crkve. Kako se na najbolji način treba ophoditi prema takvim bivšim članovima koji ponovo pronadu put do crkve?

1. Kako biste odgovorili takvoj osobi ukoliko pročita Jevrejima 6,4-6 i pomisli da pokajanje nije moguće?
2. Šta možemo da učinimo pojedinačno, kao i zajedničkim snagama, da sprečimo otpadništvo u svojim porodicama, kao i u našoj crkvi?

8. biblijska doktrina

Isus – Posrednik novog zaveta

Ključni tekstovi: Jevrejima 7,11-19; Jevrejima 8,10-12; Jeremija 31,31-34; Jevrejima 8,1-6; 2. Mojsijeva 24,1-8; Jezekilj 36,26.27

PRVI DEO – OPŠTI PREGLED

Uvod: Stari zavet je dat na osnovu levitskog sveštenstva. Kao deo ovog sporazuma, samo su Leviti delovali kao posrednici između Boga i Izrailjaca. Poslanica Jevrejima, međutim, govori o tome kako je Isus imenovan za Poglavara sveštenečkog, po redu Melhisedekovom. Zatim, Pavle se priseća činjenice da Isus nije bio iz Levijevog plemena (Jevrejima 7,14). Tačnije, On je bio iz Judinog plemena. Prema tome, prema zakonima levitskog sveštenstva, On nije bio podoban da služi kao sveštenik. Ipak, Bog Ga je lično imenovao za Prvosveštenika: „Ti si Sveštenik vavijek.“ (Jevrejima 7,21)

Neko bi mogao opravdano da pita kako je neko iz Judinog plemena mogao da postane sveštenik, s obzirom na ograničenje vezano za Levite. Samo su Leviti mogli da služe u Hramu. Logično, prvo je bilo potrebno da se dogodi promena. Pavle ističe da takva promena u sveštenstvu iziskuje određenu promenu u zakonima sveštenstva (Jevrejima 7,12). Promena u zakonima sveštenstva, samim tim, dovela bi do promene zaveta. Prvi zavet uspostavljen je sa Levitima, a drugi sa Hristom. Zašto je došlo do potpune promene? U lekciji se jasno objašnjava da stari zavet nije mogao da očisti savest od greha (Jevrejima 10,4; Jevrejima 9,14), čije čišćenje predstavlja Hristovu pravednost pripisanu nama. Te životinjske žrtve ukazivale su na Hrista, pravo „Jagnje Božije koje uze na se grijeh svijeta“ (Jovan 1,29). Takođe, sa ovim novim zavetom ne javlja se samo sudija, posrednik ili svedok, već jamac koji uverava da će zavetna obećanja biti ispunjena. Konačno, u ovom novom zavetu, zakoni će biti usvojeni unutar naroda time što će ih Bog napisati „na srcima njihovima“ (Jevrejima 8,10).

DRUGI DEO: KOMENTAR

Melhisedekova superiornost

Nekoliko puta u Jevrejima poslanici (Jevrejima 5,6.10; Jevrejima 6,20) Hristos je prikazan kao sveštenik po redu Melhisedekovom. U Jevrejima 7, Pavle posvećuje određeno vreme svešteniku Melhisedeku da bi istražio karakter Hristovog sveštenstva. U isto vreme, on utvrđuje da je Hristovo sveštenstvo bolje od levitskog.

U Starom zavetu Melhisedek se spominje samo dva puta: 1. Mojsijeva 14,18 i Psalam 110,4. Jevrejima poslanica sumira izveštaj iz 1. Mojsijeve i utvrđuje da je Melhisedek sveštenik (Jevrejima 7,1), da je sličan Hristu (Jevrejima 7,3), i da je superiorniji u odnosu na Avrama (Jevrejima 7,4). Narativ iz 1. Mojsijeve opisuje prvi rat zabeležen u Bibliji, prikazujući Avrama kako goni četiri cara koja su izvršila napad i odvela njegovog rođaka Lota u zarobljeništvo. Nakon oslobađanja zarobljenika, Avram se vraća u svoj dom. Na tom putu Melhisedek, salimski (jerusalimski) car i sveštenik, izlazi pred Avrama sa hlebom i vinom, što je pojedinost koja nedostaje u izveštaju u Jevrejima poslanici. Prvi blagosilja drugog, a drugi daje desetak

prvom (Jevrejima 7,1.2). Šta onda Melhisedeka čini boljim od levitskog sveštenstva? Tri stvari, kao što ćemo videti.

Prvo, Melhisedek je „bez oca, bez matere, bez roda, ne imajući ni početka danima, ni svršetka životu“ (Jevrejima 7,3). U grčko-rimskom svetu biti bez oca značilo je biti vanbračno dete. Biti bez majke značilo je da je dete od žene niskog društvenog položaja. U jevrejskom svetu, međutim, biti bez rodoslova značilo je da osoba ne može da se osposobi za levitsko sveštenstvo. Da li je Melhisedek bio božanska ličnost, kao što su neki ljudi zaključili? Ne; on se iznenada javlja na poprištu događaja, u 1. Mojsijevoj 14, i isto tako brzo nestaje, ali se ne spominje njegovo porodično poreklo. Pošto izveštaj iz 1. Mojsijeve ne govori o njegovom ocu, majci ili rodoslovu, Pavle koristi Melhisedeka kao savršen primer Hristove večne prirode. To je podržano izjavom: „Ne imajući ni početka danima, ni svršetka životu, a ispredežen sa Sinom Božijim, i ostaje sveštenik dovijeka“ (Jevrejima 7,3).

Dalje, Leviti su ponovo upoređeni sa Melhisedekom u Jevrejima 7,8. „Ovdje“ Leviti koji umiru uzimaju desetak od svojih sunarodnika Izrailjaca, ali „onamo“, što znači u Melhisedekovom slučaju, deseci se primaju od strane onoga „za kojega se posvedoči da živi“ (Jevrejima 7,8). Ovde je smrtnost Levita u suprotnosti sa time što Melhisedekova smrt nije zabeležena u 14. poglavlju 1. Mojsijeve.

Da li Melhisedek nikad nije umro? Ne radi se o tome; ali, pošto njegova smrt nije zabeležena u Pismu, Pavle u njemu vidi savršen primer Hristove večnosti. Takvo izostavljanje bilo je načelo koje su koristili drevni pisci. To što Pismo čuti o nekoj datoj temi bilo je uzimano kao dokaz da nešto ne postoji (*non in tora non in mundo*, što znači: ono što nije u zakonu, ne postoji u svetu). Melhisedek ulazi u narativ bez porekla i izlazi iz njega bez izveštaja o smrti, što ukazuje na Onoga ko je večan. Budući da Melhisedek upućuje na večnost i da su Leviti bili ograničeni, Melhisedek je bolji od njih.

Drugo, Melhisedek je superioran u odnosu na Levite zato što je blagoslovio Avrama, patrijarha, koji je opisan kao onaj koji prima obećanje (Jevrejima 6,13; Jevrejima 7,6). Prema tome, „bez svakoga izgovora veće (Melhisedek) blagoslovi manje (Avram)“ (Jevrejima 7,7). Melhisedek nije bolji od Levita samo zbog svog neprekidnog sveštenstva – već je bolji zato što je blagoslovio Avrama, manjeg, nomada koji je dao desetak.

Treće, Melhisedek je bolji od Levita zato što „je i Avraam patrijarh dao desetak od plijena“ (Jevrejima 7,4). Praunuk Levije i njegovi potomci u suštini su vratili desetak kroz Avrama ovom nelevitskom Božjem svešteniku, Melhisedeku (Jevrejima 7,9.10). Nepostojanje levitskog rodoslova nije sprečilo Melhisedeka da primi desetak od Avrama. Na isti način, nepostojanje levitskog rodoslova ne može da spreči Isusa da služi kao sveštenik. Levitima je bilo naloženo po zakonu da primaju desetke od svojih sunarodnika Izrailjaca i da, samim tim, vraćaju deseti deo od primljenih desetaka (4. Mojsijeva 18,21-26). Ovaj običaj je nešto o čemu Pavle govori (Jevrejima 7,5). Logika njegove tvrdnje je očigledna. Melhisedek je veći od Avrama; stoga, on mora da je veći od Levija. Po analogiji, Melhisedekovo sveštenstvo je veće od Levijevog. Ako je to istina, Hristovo sveštenstvo je bolje od sveštenstva bilo kog ljudskog sveštenika u Šatoru od sastanka ili Hramu. Otuda, On se naziva sveštenikom „vavijek po redu Melhisedekovu“ (Jevrejima 7,17).

Ukratko, Melhisedek je bolji od Levita zbog svog stalnog sveštenstva. On je blagoslovio Avrama, predaka Levita, a Leviti su vratili desetak Melhisedeku kroz Avrama.

Superiornost Hristovog sveštenstva

Na osnovu onoga što je upravo rečeno, Hristovo sveštenstvo je bolje od levitskog iz nekoliko razloga.

Prvo, Hristos je postao sveštenik „po sili života vječnoga“ (Jevrejima 7,16), ne preko zakonskih propisa vezanih za Aronov red (2. Mojsijeva 29). Hristovo sveštenstvo je tesno povezano sa onim ko je On. Da, Hristos je umro, ali je vaskrsao (Jevrejima 13,20). Bio je „više nebesa“ (Jevrejima 7,26) i sada sedi „s desne strane prijestola Veličine na nebesima“ (Jevrejima 8,1), gde „može vavijek spasti one koji kroza Nj dolaze Bogu“ (Jevrejima 7,25).

Štaviše, levitski sveštenici bili su imenovani na osnovu nasledstva. Niko nije uživao u sveštenstvu kroz večnost „jer im smrt ne daje da ostanu“ (Jevrejima 7,23). Suprotno tome, Hristos „budući da ostaje vavijek, ima vječno sveštenstvo“ (Jevrejima 7,24) i „svagda živi da se može moliti za njih“ (Jevrejima 7,25). Hristos je opisan od strane Jevreja kao Neko ko „ostaje vavijek“, „može vavijek spasti“ i „svagda živi“ (Jevrejima 7,24.25). Jednostavno rečeno, Hristos je bolji od levitskog sveštenstva zato što poseduje besmrtnost u poređenju sa njihovom prolaznošću.

Drugo, za Hrista je potvrđeno da je sveštenik postavljen od Boga preko zakletve: „Zakle se Gospod i neće se raskajati: Ti si Sveštenik vavijek.“ (Jevrejima 7,21). Zakletve su svečana obećanja, u kojima se često Bog priziva kao svedok. Pošto se Bog, kada je dao obećanje Avramovim potomcima, nije mogao zakleti većom božanskom silom, „zakle se Sobom, govoreći: Zaista blagosiljajući blagosloviću te, i umnožavajući umnožiću te.“ (Jevrejima 6,13.14) Naraštaju iz vremena izlaska Bog se zakleo: „Neće ući u pokoj Moj.“ (Jevrejima 3,11) Kada Bog izgovori zakletvu, On će je verno ispuniti. Zato Isus „toliko boljega zavjeta posta... Jamac“ (Jeremija 7,22). Leviti, sa druge strane, bili su uvedeni u sveštenstvo božanskim nalogom (2. Mojsijeva 28,1), ne zakletvom. Prema tome, Hristos je superiorniji u odnosu na njih.

Konačno, Hristos je bolji od levitskog sveštenstva jer je moralno savršen. Sveštenici iz Aronovog reda svakodnevno su prinostili žrtve, iako su one na kraju bile uzaludne (Jevrejima 10,1-4). Prvo su prinostili žrtve za svoje grehe, a zatim za grehe drugih. Nasuprot tome, Hristos je Sebe prineo jednom (Jevrejima 7,27). Takav sveštenik nama treba, jer je „svet, bezazlen, čist, odvojen od griješnika, i koji je bio više nebesa“ (Jevrejima 7,26). Iako su ovi izrazi zapravo sinonimi, ipak imaju pomalo drugačije odlike. Hristos je bio moralno odvojen, nevin i neukaljan grehom. Takve osobine čine Hrista boljim u odnosu na sveštenike po Aronovom redu (videti: Dela 2,27; Jevrejima 4,15).

Ukratko, Hristos je bolji od Levita zato što je besmrtan, potvrđen je zakletvom i moralno je savršen.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Razmislite o tome kako je Hristos upoređen sa Melhisedekom u 7. poglavlju Jevrejima poslanice. Melhisedek se smatra i carem salimskim i sveštenikom Boga najvišega (Jevrejima 7,1).

1. Šta mislite zašto je prikazano da Melhisedek ima dvostruku ulogu? Uporedite njegovu dvojnost uloga sa Hristovom, koji je prvo Sveštenik po redu Melhisedekovu, ali, i drugo, pripadnik carskog Judinog plemena.

2. Sa čim je Judino pleme prvenstveno povezano (videti: 1. Mojsijeva 49,10)? Kako Hristos ispunjava obe uloge?

3. Kako biste posmatrali greh ukoliko bi vas to, svaki put kada zgrešite, koštalo jagnjeta ili vola, u zavisnosti od društvenog položaja (možda bicikla ili automobila u današnjim uslovima)?

9. biblijska doktrina

Isus – savršena Žrtva

Ključni tekstovi: Jevrejima 9,15; 1. Mojsijeva 15,6-21; Jeremija 34,8-22; Efescima 3,14-19; Jevrejima 7,27; Jevrejima 10,10; Jevrejima 9,22-28.

PRVI DEO – OPŠTI PREGLED

Uvod: Jevrejima poslanica jasno kazuje da je Isusova zamenička smrt neizbežna, zato što „bez proljeva krvi ne biva oproštenje“ (Jevrejima 9,22). Krv predstavlja život zamenika. Žrtve su neophodne jer su zaveti često bili potvrđivani životinjskim žrtvama. Kada je Izrailj prekršio zavet, zahtev da prestupnik umre bio je ispunjen od strane Isusa, koji je umro jednom za ceo ljudski rod. Leviti su neprekidno prinosili žrtve zato što njihove žrtve nisu bile delotvorne.

Stari zavet opisuje više od jedne vrste žrtava. Treća knjiga Mojsijeva nabroja žrtve paljenice za otkupljenje, jestivne žrtve prinete u zahvalnost za Božje staranje, mirotvorne žrtve za zajedničku gozbu sa porodicom i prijateljima, žrtve za greh za otkupljenje od greha u slučajevima nehomičnih greha i žrtve za prestup (videti: 3. Mojsijeva 1-6). Iz perspektive Starog zaveta, Svetilište je bilo uprljano svakodnevnim gresima naroda. To je razlog zašto je postojala potreba za Danom pomirenja, u kome je Svetilište bilo očišćeno i gresi uklonjeni.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Kao što smo videli prošle sedmice, Jevrejima 7 govori o Melhisedeku, koji je bio superiorniji u odnosu na sveštenike po Aronovom redu. Prema tome, Hristos je bolji od levitskog sveštenstva zato što je On sveštenik po redu Melhisedekovu. Jevrejima 8 kazuje o superiornosti drugog zaveta, o čijoj efikasnosti ćemo dalje govoriti u Jevrejima 9,15. Prvi zavet, uspostavljen sa Levitima, bio je manjkav i nije mogao da ukloni grehe (Jevrejima 7,11; Jevrejima 9,9).

U Jevrejima 9 Pavle takođe govori o Hristovoj boljoj žrtvi. Zašto je bolja? Prvo, Njegova žrtva nije prineta u zemaljskom svetilištu, već u nebeskom (Jevrejima 9,23.24). Drugo, krv koju On prinosi nije životinjska, već Njegova sopstvena (Jevrejima 9,12.28, „jednom“) i delotvorna je (Jevrejima 9,14, „očistiti savjest našu“; Jevrejima 10,14, „savršio je vavijek“), za razliku od životinjskih žrtava (Jevrejima 10,1.4).

Nedoumica u vezi sa kadionim oltarom u Svetinji ad svetinjama

Jevrejima 9 iznosi nešto što se čini kao nedoslednost. U 3. i 4. stihu je zapisano: „A za drugijem zavjesom bijaše Skinija, koja se zove Svetinja nad svetinjama, koja imaše zlatnu kadionicu, i kovčeg zavjeta okovan svuda zlatom“. Ovaj tekst čini se da je u raskoraku sa 2. Mojsijeva 30,6: „I metni ga (kadioni oltar) pred zavjesu“, što ukazuje da kadioni oltar nije bio u Svetinji nad svetinjama, već u Svetinji, zajedno sa svećnjakom i stolom sa posvećenim hlebovima. Na ovom kadionom oltaru Aron je trebalo da kadi „svako jutro“ (2. Mojsijeva 30,7). Slično tome, drugi tekstovi u Petoknjižju smeštaju kadioni oltar u Svetinju, ne u Svetinju nad svetinjama (2. Mojsijeva 40,5.26). Dakle, zašto Pavle stavlja zlatni kadioni oltar u Svetinju nad svetinjama?

Kako objašnjavamo ovu nepravilnost?

Pavle je možda razmišljao o ovim stihovima: „Iako postavljen u glavnom odeljenju (tj. Svetinji), kadioni oltar (uporediti: 2. Mojsijeva 30,1-10; 1. Dnevnika 28,18) 'pripadao je *debir-u*' (Svetinji nas svetinjama). Čini se da je obredno paljenje kada vršeno na ovom oltaru imalo direktan uticaj na Svetinju nad svetinjama gde je Bog pokazao svoje prisustvo među heruvimima. Uostalom, dim kada najverovatnije je ispunjavao unutrašnju sobu. To može da objasni zašto Jevrejima poslanica smešta kadioni oltar u Svetinju nad svetinjama (Jevrejima 9,4). (*The Seventh-day Adventist International Bible Commentary*, entry on Hebrews 9,4)

Zapazite da u grčkom jeziku pisac Jevrejima poslanice zapravo ne izjavljuje da je kadioni oltar stajao u drugom odeljenju; samo da Svetinja nad svetinjama „imaše“ oltar. Reč prevedena kao „imaše“ može da se prevede kao „sadržavala je“, ali to nije njeno jedino ili nužno značenje.

„Povezanost između oltara i Svetinje nad svetinjama na koju je ovde ukazano može se ogledati u njegovoj ulozi tesno povezanoj sa Svetinjom nad svetinjama. Kad koji se svakodnevno prinosio na ovom oltaru bio je usmeren na presto milosti u Svetinji nad svetinjama. Tamo je Bog pokazao svoje prisustvo između heruvima, i dok se kad dizao sa molitvama vernika, ispunjavao je Svetinju nad svetinjama kao i Svetinju. Zavesa koja je razdvajala dve odeljenja nije se pružala do plafona, već je dosegala samo do polovine. Tako je kad mogao biti prinet u Svetinji – jedinom mestu gde su obični sveštenici mogli da uđu – a da ipak dođe do drugog odeljenja, mesta prema kom je bio usmeren.“ (*The SDA Bible Commentary*, vol. 7, p. 449)

Bez obzira na šta se mislilo u Jevrejima 9,4, Pavlova usredsređenost čini se da nije na odeljenjima i nameštaju, budući da 5. stih kaže: „O čemu se sad ne može govoriti redom“. Ovaj stih nagoveštava da je od nameštaja i mesta na kom je postavljen mnogo važnija suština koju Pavle ističe upućujući na njih: naime, superiornost Hristove žrtve.

„Mirisni kad, koji se uzdizao s molitvama Izrailja, predstavljao je zasluge i posredovanje Isusa Hrista, Njegovu savršenu pravednost, koja će se verom uračunati Njegovom narodu i koja jedina može učiniti da služba grešnih bića postane ugodna Bogu. Ispred ulaza u Svetinju nad svetinjama stajao je oltar stalne službe posredovanja, a ispred ulaza u Svetinju oltar stalne službe pomirenja. Pred Boga su mogli izlaziti s krvlju ili s kadom – simbolima koji su ukazivali na velikog Posrednika, preko koga se grešnici mogu približiti Gospodu, Jedinom koji duši koja veruje i koja se kaje može osigurati milost i spasenje.“ (*Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 353. original)

Hristova zamenička smrt

Zamena i zadovoljenje su izrazi koji su pokrenuli mnoge kritike. Možemo li verovati da je Bogu bila potrebna vrsta zamene za kaznu ljudskih greha? Šta znači zamena? Zamena u ovom kontekstu znači da neko zauzima mesto nekog drugog da bi podneo kaznu te osobe radi njenog spasenja.

Što se tiče drugog izraza, zadovoljenje, moramo postaviti pitanje: „Šta se mora zadovoljiti?“ Da li Biblija podržava koncept zameničke smrti? Zamena se javlja u Avramovom slučaju. Kada je bio na gori Moriji da prinese na žrtvu sina Isaka, „otišavši Avram uze ovna i spali ga na žrtvu **mjesto** sina svojega“ (1. Mojsijeva

22,13) U narativu o Pashi život je bio pošteđen zahvaljujući zameni. Međutim, jedini pošteđeni prvenci bili su oni čije su porodice žrtvovalе jagnje i dovratnike namazale krvlju (2. Mojsijeva 12,7.13). Ceo žrtveni sistem bio je zasnovan na zameni. Budući da je kazna za greh smrt, zamenska životinja bila je ubijena, štedeći na taj način život grešnika (3. Mojsijeva 17,11).

Ako se okrenemo Novom zavetu, nalazimo da Jovan Krstitelj poistovećuje Isusa sa „Jagnjetom Božijim koje **uze** na se grijehe svijeta“ (Jovan 1,29). Pavle je izjavio: „Jer i Pasha naša zakla se za nas, Hristos.“ (1. Korinćanima 5,7) U Poslanici Efescima, ovaj isti Pavle je nedvosmislen: „Kao što je i Hristos ljubio nas, i **predade Sebe za nas** u prilog i žrtvu Bogu na slatki miris.“ (Efescima 5,2) U Rimljanima poslanici Pavle kaže: „**Hristos** još kad bijasmo grješnici **umrije za nas**.“ (Rimljanima 5,8) U Bibliji ima mnogo izraza koji govore o zameni i uzimanju greha (videti: Isaija 53,12; Marko 10,45; 2. Korinćanima 5,14; 1. Timotiju 2,6; Jevrejima 9,28; 1. Petrova 2,24). Jevrejima poslanica kruniše ovu temu neospornom, mada često zanemarenom, izjavom da „bez proljeva krvi ne biva oproštenje“ (Jevrejima 9,22). Koja krv? To ne može biti životinjska krv, zato što „krv junčija i jarčija ne može uzeti grijeha“ (Jevrejima 10,4). Prema tome, to mora biti krv Hristova, Njegov život.

Isus je poneo naše grehe i umro za nas. Dakle, mi sada ne smemo posmatrati Hrista samo kao treću stranu, pojedinca odvojenog od Boga i ljudskog roda. Takvo gledište snažno bi iskrivilo shvatanje otkupljenja. Hristos bi onda bio prikazan kao Neko koji jednostavno umiruje Oca. Bog bi, samim tim, bio prikazan kako kažnjava nevinog Isusa, samo da bi mi grešni ljudi mogli preživeti. Narušeno jedinstvo između Oca i Sina u potpunosti je prikazano u Pavlovoj čuvenoj izjavi o pomirenju u kojoj Otac deluje preko Sina: „Ali je sve od Boga (nova tvar u Hristu), koji pomiri nas sa sobom kroz Isusa Hrista, i dade nam službu pomirenja.“ (2. Korinćanima 5,18)

Naša Zamena nije bio ni sam Hristos, ni sam Bog, već Bog u Hristu, koji je bio i Bog i Čovek. Bog u Hristu zamenuje Sebe za nas. Prema tome, primedbe o zamenskom otkupljenju nestaju. Tu nema ničeg nemoralnog (što krši zakon), jer Zamena za one koji krše zakon je Davalac zakona. Krst nije pogodba sa sotonom, nije *quid pro quo* (usluga za uslugu) da bi zakon bio zadovoljen. Tačnije, kao Bog, Hristos nas je pomirio sa Sobom. (videti: John R. W. Stott, *The Cross of Christ* [Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1986])

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Zašto je zamena toliko važna u čitavom planu spasenja? Šta nam to govori o tome koliko je greh rđav da je zahtevao da se „Bog u Hristu“ sam žrtvuje da bi rešio problem i ponudio nam nadu večnog života?

10. biblijska doktrina

Isus nas uvodi iza zavese

Ključni tekstovi: Jevrejima 9,24; 2. Mojsijeva 19,3.4; Jevrejima 12,18-21; 3. Mojsijeva 16,1.2; Jevrejima 10,19-24; Kološanima 3,1

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: U Jevrejima poslanici Hristovo vaznesenje obeležava početak Njegove vladavine i početak Njegove prvosveštenečke službe na nebu. Kada se Hristos vazneo na nebo, pojavio se u Božjem prisustvu za nas (Jevrejima 9,24). U starozavetna vremena, od svakog muškarca zahtevalo se da se pojavi pred Bogom tri puta godišnje. Hodočasnički praznici bili su Pasha, praznik Sedmica i praznik Senica (2. Mojsijeva 23,14-17). Njihova svrha bila je pokazati se pred licem Božjim (videti: Psalam 42,2).

Hristos se pojavio na nebu pred Bogom za nas. U skladu sa starozavetnim praznicima, Hristos je umro u vreme Pashe. Zatim, nakon vaskrsenja, On se prvo vazneo kod Oca u vreme kada su sveštenici obrtali snopove ječma. Hristos se ponovo vazneo, konačno, posle 40 dana da sedne s desne strane Bogu. Pošto se Hristovo ustoličenje kao našeg Poglavara sveštenečkog dogodilo na nebu, Sveti Duh je bio izliven u vreme Pedesetnice na Hristove sledbenike na Zemlji.

Kada se Bog pokazao Izrailjcima na gori Sinaj, oni su se uplašili Božjeg prisustva. Mojsije je postao njihov posrednik. U toku čitave istorije Izrailja, sveštenici su bili posrednici. Ali čak je i njima bio zabranjeno da ulaze u Svetinju nad svetinjama u Šatoru od sastanka kad god požele. Zavese su vršile ulogu granice i zaštite za sveštenike dok su služili u Svetilištu. Jevrejima poslanica poziva svoje slušaoce, a samim tim i nas, da pristupe Svetilištu kroz zavesu, odnosno, kroz telo Hristovo (Jevrejima 10,20).

DRUGI DEO: KOMENTAR

Duhovi savršenih pravednika

U Jevrejima 12,22.23 Pavle se obraća svojim slušaocima sledećim rečima: „Nego pristupiste k Sionskoj gori, i ka gradu Boga živoga, Jerusalimu nebeskome, i mnogijem hiljadama anđela, k saboru i crkvi prvorodnijeh koji su napisani na nebesima, i Bogu, Sudiji sviju, i duhovima savršenijeh pravednika.“ Pitanje kojim ćemo se baviti u vezi sa ovim tekstom glasi: Ko su „duhovi savršenijeh pravednika“? Odnosno, kakva su to bića?

Dok se pripremamo da odgovorimo na ovo pitanje, osvrnimo se na kontekst Jevrejima 12,22.23, na 11. poglavlje Jevrejima poslanice. U Jevrejima 11 Pavle iznosi hvalu u čast heroja vere, koja je praćena snažnom opomenom na početku Jevrejima 12 da učvrstimo svoj pogled na „načelnika vjere i svršitelja Isusa, koji mjesto određene Sebi radosti pretrplje krst, ne mareći za sramotu, i sjede s desne strane prijestola Božijega“ (Jevrejima 12,2). Zatim, odeljak koji sledi u Jevrejima 12 bavi se Božjom disciplinom u hrišćanskom životu. Činjenica da pravedni ljudi trpe nije znak božanskog nezadovoljstva već Božje roditeljske ljubavi. Zato Pavle izjavljuje: „Jer koga ljubi Gospod onoga i kara, a bije svakoga sina kojega prima.“ (Jevrejima 12,6)

Zatim sledi dvostruka opomena o miru i svetosti: „Mir imajte i svetinju sa svima; bez ovoga niko neće vidjeti Gospoda.“ (Jevrejima 12,14) Da bi naglasio opomenu, Pavle iznosi ilustraciju o Isavu, koji je opisan kao „kurvar i opoganjen“ – sama antiteza primera vere u Jevrejima 11 – koji je prodao svoje prvenastvo, pravo nasledstva za trenutnu nagradu u vidu obroka (Jevrejima 12,16). Konačno, Pavle upoređuje naraštaj iz vremena izlaska sa svojim slušaocima. Prvi su se suočili sa teofanijom na gori Sinaj. Pisac se priseća Mojsija i prizora kada je izgovorio: „Uplašio sam se i drkćem.“ (Jevrejima 12,21) Nasuprot tome, slušaoci Jevrejima poslanice nisu došli na svetu goru, koja se ne može fizički dodirnuti, već u Božji nebeski stan, „nebeski Jerusalim“ (Jevrejima 12,22). Oni imaju pristup „Bogu, sudiji svijui“, „k saboru i crkvi prvorodnijeh koji su napisani na nebesima“ i „duhovima savršenijeh pravednika“ (Jevrejima 12,23).

Ko su „duhovi savršenijeh pravednika“? Većina proučavaoca Jevrejima poslanice koristi jevrejsku apokaliptičku literaturu (na primer: Knjiga Jubileja 23,30.31; 1. Enohova 22,9; 1. Enohova 102,4; 1. Enohova 103,3.4; 2. Varuhova Apokalipsa 30,2) da bi shvatili izraz „duhovi savršenijeh pravednika“. Na osnovu toga oni zaključuju da su ovi duhovi nematerijalne duše, odvojene od tela, koje žive na nebu i uživaju u večnom proslavljanju Subote. Takav zaključak treba da se preispita pomoću činjenice prikazane u samoj Jevrejima poslanici. Prema tome, analiziraćemo imenicu „duhovi“, pridev „pravedan“ i pridevski glagol (particip) „savršen“.

Imenica „duhovi“, ili „duh“, ima tri različite upotrebe u Poslanici Jevrejima. Prvo, „duhovi“ se koristi da označi anđele koji su službeni duhovi (Jevrejima 1,7.14). Drugo, „duh“ označava Svetog Duha koji daje darove, govori o novom zavetu i svedoči o njemu (Jevrejima 2,4; Jevrejima 3,7; Jevrejima 6,4; Jevrejima 9,8; Jevrejima 10,15). Ponekad se Sveti Duh opisuje kao „Duh blagodati“ (Jevrejima 10,29) ili „večni Duh“ (Jevrejima 9,14). Treće, „duhovi“ se odnose na ljudska bića koja su živa i koja su izložena prodiranju žive Božje reči (Jevrejima 4,12). Slično tome, kada Pavle govori o Božjem disciplinovanju svoje dece, on kaže: „Ako su nam dakle tjelesni ocevi naši karači, i bojimo ih se, kako da ne slušamo Oca duhova, da živimo?“ (Jevrejima 12,9) Prema tome, možemo zaključiti da „duhovi“ u izrazu „duhovi savršenijeh pravednika“ (Jevrejima 12,23) nisu anđeli, niti Sveti Duh, već ljudska bića koja su pristupila gori Sion, gradu živoga Boga, nebeskom Jerusalimu (Jevrejima 12,22).

U Jevrejima poslanici pridev „pravedan“ javlja se samo dva puta izvan teksta koji proučavamo. Kada se prvi put javlja, koristi se u kontekstu istrajnosti: „A pravednik življeće od vjere.“ (Jevrejima 10,38). Bogu ne ugađaju oni koji se povlače zbog sumnje ili neverovanja. Drugi put pridev se koristi u kontekstu Aveljevog prinošenja bolje žrtve od Kaina. Zbog te bolje žrtve, Avelj prima svedočanstvo da je „pravedan“ (Jevrejima 11,4). Oba primera odnose se na osobe koje su žive, ne mrtve ili u bestelesnom stanju. Prema tome, ovi pojedinci nisu opisani kao nematerijalne duše. Dakle, možemo zaključiti da su „pravedni“ oni ljudi koji žive verom i izražavaju svoju veru žrtvama koje prinose.

Izraz „savršen“ javlja se nekoliko puta u Jevrejima poslanici, obuhvatajući tri upotrebe. Prvo, Hristos je bio usavršen kroz patnje i postaje izvor večnog spasenja (Jevrejima 2,10; Jevrejima 5,9; Jevrejima 7,28). Drugo, zakon ne može da usavrši savest onih koji se klanjaju Bogu (Jevrejima 7,19; Jevrejima 9,9; Jevrejima 10,1). Treće, ljudska bića su usavršena. U Jevrejima 10,14 Pavle kaže: „Jer jednijem prinosom savršio je (Hristos) vavijek one koji bivaju osvećeni“, a u Jevrejima 12,23 „duhovi pravednih“ su usavršeni. Prema tome, predmeti usavršavanja su Hristos i ljudska bića, ne bestelesna bića u metafizičkom svetu.

Konačno, izraz „saboru i crkvi prvorodnijeh“ čini se da je deo paralelizma, koji je sinonim sa sledećim izrazom: „Koji su napisani na nebesima“ (Jevrejima 12,23). Slika pravednih ljudi koji su zapisani u nebeskim knjigama je uobičajen u Pismu (2. Mojsijeva 32,32; Psalam 69,28; Danilo 12,1; Luka 10,20; Otkrivenje 13,8; Otkrivenje 17,8; uporediti: Filibljanima 3,20). Mojsije se raspravlja sa Bogom ili da oprostí izrailjski greh ili da izbriše njegovo ime iz knjige života. Dakle, „duhove savršenijeh pravednika“ treba tumačiti kao ljudska bića pre nego bestelesne duše ljudi koji su umrli.

Da sažmemo, tekstualni dokaz upućuje na činjenicu da se imenica „duhovi“ koristi za anđele, Svetog Duha i ljude. Pridev „pravedan“ koristi se za verne ljude kao što su Avelj i slušaoci Jevrejima poslanice. Izraz „usavršiti“ koristi se da opiše Isusovo usavršavanje, nemogućnost zakona da išta usavrši, i ljude koji su usavršeni Hristovom žrtvom. Prema tome, možemo slobodno da zaključimo da „duhovi savršenijeh pravednika“ nisu nematerijalne duše, lišene telesnog oblika, koje žive na nebu nakon boravka na Zemlji i kasnije smrti, i koje sada uživaju u večnom proslavljanju Subote. Tačnije, „duhovi savršenijeh pravednika“ su ljudska bića čija su imena zabeležena na nebu. Oni kojima je Jevrejima poslanica upućena pristupili su Bogu, Isusu Posredniku novog zaveta, nebeskom Jerusalimu, mnoštvu anđela i ovim ljudskim bićima koja su usavršena verom i čija su imena zapisana na nebu. Ovaj tekst treba shvatiti kao savet vernicima, sličan piščevom savetu upućenom njegovim slušaocima koji glasi. „Da pristupimo, dakle, slobodno prijestolu blagodati.“ (Jevrejima 4,16)

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Kao adventistički hrišćani, imamo mnoga zajednička verovanja sa drugim hrišćanskim zajednicama, kao što su molitva, opravdanje verom, posvećenje, Božanstvo, desetak, itd. Međutim, pet verovanja su svojstvena za adventizam, mada nisu sva isključiva. To su: 1) Svetilište, 2) Subota, 3) Drugi Hristov dolazak, 4) stanje mrtvih i 5) Duh proroštva izražen u životu i službi Elen Vajt. Izuzev našeg učenja o Svetilištu, koje je jedinstveno u adventizmu, unutar hrišćanstva mogu se naći denominacije koje dele verovanja u vezi sa Subotom, Drugim dolaskom, darom proroštva i stanjem mrtvih. U toku ovonedeljne pouke, osvrnuli smo se na stanje mrtvih kroz tekst Jevrejima 12,22.23. Kao adventisti razlikujemo se od drugih hrišćanskih grupa, mada ne isključivo, po verovanju da duša nije besmrtna. Mi verujemo da je Bog stvorio Adama „od praha zemaljskoga, i dunu mu u nos duh životni; i posta čovjek duša živa“ (1. Mojsijeva 2,7). Drugi prevodi prevode izraz „duša živa“ kao „živo biće“. Prilikom smrti, živo biće prestaje da postoji. Pod uticajem grčke filozofije većina hrišćana u toku istorije prihvatila je verovanje da su ljudi rođeni besmrtni i da nakon smrti čovekov duh ide u raj ili pakao da živi sa Bogom ili da večno gori.

1. Koje opasnosti se javljaju kada svoje pretpostavke stavimo ispred biblijskog teksta umesto da dozvolimo da Biblija govori sama za sebe?
2. Možemo li mi zaista biti potpuno objektivni i slobodni od pretpostavki? Zašto da ili zašto ne?

11. biblijska doktrina

Isus – Začetnik i Usavršitelj naše vere

Ključni tekstovi: Jevrejima 10,32-39; Rimljanima 1,17; Jevrejima 11; 1. Mojsijeva 22,1-14; Isus Navin 2,8-11; Jevrejima 12,1-3.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: Ako neko mora da pronađe biblijsku definiciju vere, ne mora da traži dalje od teksta Jevrejima 11,1: „Vjera je pak tvrdo čekanje onoga čemu se nadamo, i dokazivanje onoga što ne vidimo.“ Celo poglavlje objašnjava i daje primere šta znači držati se Božjih obećanja, uprkos tome što nemamo vidljivi dokaz za našu veru. Poglavlje o veri započinje navodom iz teksta Avakum 2,2-4. Avakum pita Boga zašto ne interveniše prilikom uništenja pravednih od strane bezbožnika (Avakum 1,13; Avakum 2,1). Bog, odgovarajući mu, podseća Avakuma da će proteći određeno vreme pre nego što bude delovao. Iako tako ne izgleda, ovaj protok vremena ne obuhvata Božje kašnjenje. U međuvremenu, prorok treba da pokaže veru. Vera ide ruku pod ruku sa trpljenjem (Jevrejima 10,36-38). Heroji iz Jevrejima 11 pokazali su trpljenje i veru u ono što se ne vidi. Avram je verovao da Bog može da vaskrsne Isaka iz mrtvih (Jevrejima 11,19). Mojsije, iako predodređen da postane vladar najvećeg carstva u drevnom svetu od potopa, izabrao je maltretiranje, zlostavljanje i patnju sa Božjim narodom radije nego prolazna dvorska zadovoljstva u kojima su uživali faraoni. Mojsije je doneo tu odluku jer je gledao na buduću nagradu koju je Bog obećao (Jevrejima 11,26). Slušaoci Jevrejima poslanice mogli su se poistovetiti sa Mojsijem zato što su prolazili kroz slične okolnosti. I oni su takođe morali da gledaju napred na buduću nagradu. Sledeći izuzetan primer u Jevrejima 11 je Rava, neznabožička bludnica. Iako neznaboškinja, ona čuje za Božja dela, poveruje u Njega i postupa u skladu sa svojim verovanjem kada skriva jevrejske uhode (Isus Navin 2,8-11). Slično tome, slušaoci Jevrejima poslanice ne vide Isusa, ali su pozvani da veruju i postupaju verom kao odgovor na Božje reči.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Creatio ex nihilo (na latinskom Stvaranje ni iz čega)

Ovaj izraz prikazuje gledište da je Bog stvorio univerzum ni iz čega. Jedan od tipičnih tekstova koji podržava *creatio ex nihilo* jeste Jevrejima 11,3: „Vjerom poznajemo da je svijet riječju Božijom stvoren, da je sve što vidimo iz ništa postalo.“ Ovaj tekst može se protumačiti na taj način. Mi ćemo se, međutim, osvrnuti na alternativno razumevanje ovog teksta.

Nakon definicije vere u Jevrejima 11,1 Pavle se okreće ljudima iz prošlosti koji su bili pohvaljeni za svoju veru (Jevrejima 11,2). Nabranje vernih ne počinje sa Aveljem, na naše iznenađenje, već od nas (odnosno „mi“, slušalaca) i Pavla, pisca. „Vjerom poznajemo“ (Jevrejima 11,3) izražava intelektualno posmatranje stvarnosti vere. Mi shvatamo da je univerzum (doslovno svetovi) stvoren Božjom Rečju. Stvaranje se može shvatiti samo verom, Pavle tvrdi. Zatim, ono što se vidi nije stvoreno od vidljivih stvari. Drugi rečima, stvoren svet je vidljiv, ali njegovo poreklo nije. Njegovo poreklo se intelektualno shvata samo verom.

Šta je to nevidljivo poreklo? Da li je Bog *ex nihilo*, „ni iz čega“, stvorio vidljivi svet? Tekst glasi: „Da je sve što vidimo iz ništa (što se ne vidi, nevidljivog) postalo“ (Jevrejima 11,3), što znači da ono što nije vidljivo nije nužno i ono što ne postoji. Na primer, samo zato što ne vidimo vetar, ne znači da vetar ne postoji. Da li je moguće da nevidljive stvari iz kojih su vidljivi svetovi stvoreni upućuju na „Božju reč“? Ukoliko je tako, to je jasna aluzija na izveštaj o stvaranju iz 1. Mojsijeva 1, gde je Božja reč izvor stvaranja („I reče Bog“ se ponavlja u: 1. Mojsijeva 1,3.6.9.11.14.20.24.26). Drugim rečima, čulni svet proističe iz sile koja ostaje nepristupačna našim čulima – Božje moćne stvaralačke reči. Ako je to istina, onda je to bolje objašnjenje 3. stiha.

Umesto da upućuje na stvaranje *ex nihilo*, Pavle koristi paralelnu strukturu da naglasi da je Božja reč nevidljiva. Obratite pažnju na tri grupe odgovarajućih, međusobno povezanih ideja u Jevrejima 11,3:

A „svijet“ (3a)	A' „što vidimo“ (3b)
B „stvoren“	B' „postalo“ (3b)
C „riječju Božijom“	C' „iz ništa“ („iz onog što se ne vidi“) (3b)

Ili da zapišemo strukturu na drugačiji način: A) „Verom poznajemo da je svet B) stvoren C) rečju Božjom, A') da je sve što vidimo B') postalo C') iz ništa (iz onog što se ne vidi). Prema tome, vidimo da Božja nevidljiva reč stvara vidljivi svet. Ovakvo razumevanje stiha potvrđuje Pavlovo zalaganje da njegovi slušaoci okrenu svoj život prema stvarima koje ne vide ali kojima se nadaju. „Vjera je pak tvrdo čekanje onoga čemu se nadamo, i dokazivanje onoga što ne vidimo.“ (Jevrejima 11,1) Ukratko, možemo reći da Božja nevidljiva reč stvara vidljivi svet i naš univerzum. To ne znači da Bog nije stvorio ili nije mogao da stvori *ex nihilo*, već samo da se čini da ovaj tekst govori nešto drugo.

Za razmišljanje: Verom mi, kao i Pavle i slušaoci Jevrejima poslanice, shvatamo da je Bog stvorio svet kroz svoju moćnu, pa ipak nevidljivu reč.

1. Šta mislite šta je nadahnulo Noja da izgradi barku uprkos činjenici da ranije nije bilo potopa, pa čak ni kiše?
2. Šta mislite šta je motivisalo Avrama da pođe u zemlju koju ranije nije video ili istražio?
3. Šta mislite šta je pokrenulo Mojsija da zameni „prestizhan“ život u egipatskoj palati za „težak“ život sa naraštajem iz vremena izlaska?

Isav ne nalazi pokajanje iako ga je tražio sa suzama

Jevrejima 12,17 kaže o Isavu: „Jer znate da je i potom, kad šćaše da primi blagoslov, odbačen; jer pokajanje ne nađe mjesta, ako ga i sa suzama tražaše.“ Ovaj stih, kao i drugi u Jevrejima poslanici (Jevrejima 6,4-6; Jevrejima 10,26-29) čini se da govori u prilog nemogućnosti pokajanja. (U 7. lekciji možete pronaći proučavanje teksta Jevrejima 6,4-6: „Nemogućnost pokajanja“) Da li je Bog zaista odbacio Isava?

Jevrejima 12 govori o trčanju trke u kojoj je Hristos naš Primer trpljenja. Trpljenje dolazi kroz ukoravanje, a ukor jača slabe ruke i nejaka kolena. Pored toga, Pavle opominje svoje slušaoce da imaju mir i svetost „bez ovoga niko neće vidjeti Gospoda“ (Jevrejima 12,14). Svakom hrišćaninu se upućuje savet da živi u miru i da održi sklad sa svima koliko god je to u njegovoj moći (Rimljanima 12,18). Ne samo mir, i svetost je osnovna osobina kojoj hrišćani treba da teže. Šta je cilj ukora koje Bog upućuje svojoj deci? On želi da oni dobiju deo Njegove svetosti (Jevrejima 12,10). Odsustvo svetosti i mira jednako je odsustvu mogućnosti da vidimo Gospoda. Suprotno svetosti je seksualna nemoralnost (grčki: *pornos*) i Isavova bezbožnost (Jevrejima 12,16). Pavle komentariše i Isavovo preziranje prvenaštva (1. Mojsijeva 25,29-34) i gubljenje blagoslova prvence (1. Mojsijeva 27,1-40). Imajući ovaj kontekst na umu, pristupićemo pitanju: Da li Isav nije pronašao pokajanje iako ga je marljivo sa suzama tražio?

Pojedini prevodi (KJV, NKJV, ESV, NIV, NASB) odaju utisak da Isav nije pronašao pokajanje iako ga je tražio sa suzama. Dalje, ovi stihovi utiskuju u naš um ideju da je Isav čeznuo za pokajanjem, ali iz nekog razloga, Bog mu je uskratio tu priliku. Da bismo rešili ovaj problem, treba da postavimo sledeće pitanje: Na šta se odnosi zamenica „ga“ u izrazu „ako ga sa suzama tražaše“? Da li se odnosi na „pokajanje“ ili „blagoslov“? U grčkom, zamenica „ga“ je ženskog roda. Dakle, prethodna reč na koju se „ga“ odnosi mora takođe biti imenica ženskog roda. U engleskom prevodu, najbliža imenica po udaljenosti je „pokajanje“: ova udaljenost je razlog zabune. U grčkom, i „pokajanje“ i „blagoslov“ su imenice ženskog roda. Međutim, imenica „pokajanje“ je deo fiksnog idioma i ide zajedno sa „mestom/prilikom“, što je razlog zašto prevodimo izraz o kome je reč kao „prilika za pokajanje“. Dakle, ako Isav nije pronašao „priliku za pokajanje“, šta je, onda, tražio sa suzama? Pošto je imenica „mesto/prilika“ imenica muškog roda, zamenica ženskog roda „ga“ ne može da se odnosi na imenicu muškog roda „mesto“. Prema tome, jedina druga opcija je pomalo udaljena imenica „blagoslov“. Isav nije mogao da pronađe priliku da se pokaje, iako je tražio blagoslov sa suzama. Pojedini prevodi kao što je NRSV ispravno primenjuju grčku gramatiku prevodeći stih: „Jer znate da je i potom, kad je hteo da primi blagoslov, bio odbačen, jer nije pronašao priliku da se pokaje, iako je tražio blagoslov sa suzama.“ (Jevrejima 12,17, NRSV).

Ovakav prevod takođe se podudara sa narativom iz teksta 1. Mojsijeva 27,34-38. Narativ kazuje da je Jakov prevario oca pretvarajući se da je Isav. Kada je Isav došao k ocu sa ukusnim obrokom, Isak se iznenadio jer je mislio da je upravo blagoslovio prvorođenog sina Isava. Kada je Isak shvatio da ga je sin Jakov obmanuo, on se „prepade“ (1. Mojsijeva 27,33). Isav, sa druge strane, shvatajući da mu je blagoslov oduzet „vrište iza glasa i ožalosti se veoma, i reče ocu svojem: Blagoslovi i mene, oče“ (1. Mojsijeva 27,34). Nakon razgovora sa ocem, „stade iza glasa plakati“ (1. Mojsijeva 27,38). Ukratko rečeno, možemo reći da Isav nije plakao za prilikom da se pokaje za sve što je učinio i time povredio svoje roditelje; već, plakao je za izgubljenim blagoslovom, koji je brat ukrao od njega. To je upravo ono što Pavle misli kada kaže: „Jer pokajanje ne nađe mjesta, ako ga i sa suzama tražaše.“ (Jevrejima 12,17) Bog nudi priliku za pokajanje svima koji žele da se pokaju (Rimljanima 2,4; 2. Korinćanima 7,9.10; 2. Timotiju 2,25; 2. Petrova 3,9).

TEEĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

U toku svoje istorije, naša crkva preživela je nekoliko kriza. U toku dvadesetog veka, suočili smo se sa neslaganjima u vezi sa pitanjem nadahnuća, uloge Elen Vajt, Hristove prirode, Božanstva, ostatka crkve, stvaranja nasuprot evoluciji, itd. Dvadeset i prvi vek čini se da je doneo sva ova pitanja istovremeno.

1. Kakve bi bile posledice ukoliko mi adventistički hrišćani popustimo evolucionističkom sistemu verovanja ili teističkoj evoluciji? Razgovarajte o tome.
2. Da li biblijski izveštaj o stvaranju zahteva *cretaion ex nihilo*?
3. Zašto je važno da koristimo više od jednog prevoda kada se susretnemo sa teškim tekstom?

12. biblijska doktrina

Primanje Carstva koje se ne može uzdrmati

Ključni tekstovi: Jevrejima 12,18-29; 2. Mojsijeva 32,32; Danilo 7,9.10.13-22; Agej 2,6-9; Psalam 15,5; Psalam 16,8; Jevrejima 13,15.16

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: Pouka za ovu sedmicu prvenstveno se bavi tekstem Jevrejima 12,18-29. Isus je ovde prikazan kao Posrednik novog zaveta, a Bog kao Sudija sviju. Tekst Jevrejima 12,18-29 utisnut je u kontekst 19. poglavlja 2. Mojsijeve, okupljanje Izrailja na gori Sinaj radi davanja zakona. Ovaj događaj je u suprotnosti sa iskustvom slušalaca Jevrejima poslanice, koji nisu došli na goru Sinaj, nešto što je narodu Božjem bilo zabranjeno da dotakne, već na goru Sion, grad živoga Boga, nebeski Jerusalim. Gora Sion nije mesto straha već prazničnog okupljanja, jer tamo vernici imaju pristup Bogu. Temelj njihovog radosnog pouzdanja je Isus, Posrednik novog zaveta. Gora Sion je takođe mesto na kome se odvija ceremonija posvećenja Isusa kao cara (Psalam 2,6.7; videti: Jevrejima 1,5).

Bog je prikazan kao Sudija sviju (Jevrejima 12,23). Kada se Gospod spustio na goru Sinaj, zemlja se zatresla (2. Mojsijeva 19,18). Potres u prenesenom smislu predstavlja Božji sud. Da ponovimo, na kraju vremena, zemlja će se zatresti, i ne samo zemlja, već i nebo (Jevrejima 12,26). Opstaće samo ono što se ne može potresti, naime, poštenu, pravedni i oni koji Mu veruju. Kao odgovor na takvu opomenu, pravedni će doneti darove Bogu. Ovi darovi sastoje se iz hvaljenja Božjeg imena, činjenja dobrih dela, deljenja onoga što imaju drugima (Jevrejima 13,15.16).

DRUGI DEO: KOMENTAR

U 10. lekciji određen je identitet „duhova savršenih pravednika“ (Jevrejima 12,23).

Preadventni sud i Jevrejima poslanica

Pitanja kojima želimo da se bavimo ovog puta su: Šta Jevrejima poslanica govori o Svetilištu na nebu? Šta je biblijska osnova za preadventni sud?

U Jevrejima poslanici nalazimo neke od najjasnijih izjava o postojanju nebeskog Svetilišta. Pavle nedvosmisleno kaže: „A ovo je glava od toga što govorimo: Imamo takvoga Poglavara sveštenečkoga koji sjede s desne strane prijestola Veličine na nebesima; koji je sluga Svetinjama i istinitoj Skiniji, koju načini Gospod, a ne čovjek.“ (Jevrejima 8,1.2) Ovde, Pavle utvrđuje, bez ijedne senke sumnje, srž svoje propovedi: Hristos je naš Poglavar sveštenečki u nebeskom Svetilištu, ne zemaljskom. Ako Hristos služi u nebeskom Svetilištu, ono, prema tome, mora postojati.

U sledećem poglavlju, ponovo je izneta tvrdnja o Hristovoj prvosveštenečkoj službi: „Ni s krvlju jarčijom, niti telećom, nego kroz svoju krv uđe jednom u Svetinju, i nađe vječni otkup.“ (Jevrejima 9,12) Ponovo tvrdnja glasi da Hristos služi u boljoj Skiniji od one koje su načinile ljudske ruke. U čak snažnijoj izjavi Pavle nastavlja: „Jer Hristos ne uđe u rukotvorenu Svetinju, koja je prilika prave, nego u samo nebo, da se pokaže sad pred licem Božijim za nas.“ (Jevrejima 9,24) Dakle, samo na osnovu čitanja Jevrejima

poslanice čini se da je neosporno da postoji Svetilište na nebu u kome Hristos služi. Kako tačno to Svetilište izgleda nije precizno određeno. Poslednji navedeni stih čak kazuje da je Svetilište samo nebo. Treba, međutim, da budemo pažljivi u određivanju dimenzija nebeskog Svetilišta. Ono što možemo da kažemo sa snažnim ubeđenjem jeste da Jevrejima poslanica nedvosmisleno podržava postojanje nebeskog Svetilišta u kome Hristos služi kao naš Poglavar sveštenečki. I protestantski i katolički skolari prihvataju da postoji nebesko Svetilište.

Ono što skolarima zadaje glavobolju jeste Pavlova tvrdnja da „tako je trebalo da se oblića nebeskih ovima čiste, a sama nebeska bolijem žrtvama od ovijeh“ (Jevrejima 9,23). Zašto bi nebeskim obličjima bile potrebne bilo kakve žrtve koje čiste? Uostalom, nebo je čisto i sveto, zar ne? Nekoliko skolara pokušalo je da reši zagonetku da je nebeskim stvarima potrebno očišćenje tvrdeći da je savesti potrebno očišćenje (Jevrejima 9,9.14). Drugi izjavljuju da očišćenje označava inauguraciju Svetilišta. Obema ovim sugestijama čini se da nedostaje obrazloženje izneto u tekstu Jevrejima 8,1-10,18, koje se usredsređuje na oskvrnuće, očišćenje i Hristovu nebesku službu.

Kao adventisti sedmog dana imamo prednost da razumemo ove tekstove povezane sa 7. i 8. poglavljem Knjige proroka Danila. Mi shvatamo da su nebo i zemlja međusobno povezani. To što smo obratili pažnju na službu u Svetilištu u Starom zavetu dalo nam je uvid u to kako funkcioniše. Zajedno sa tekstom Danilo 8,14, koji glasi: „I reče mi: Do dvije tisuće i tri stotine dana i noći; onda će se Svetinja očistiti“, značenje izjave u Jevrejima 9,23 samo se rešava. U isto vreme, treba da priznamo da Jevrejima 9,23 ne govori o vremenu nebeskog očišćenja. To je nešto što saznajemo iz Knjige proroka Danila. Ukratko, možemo reći da je postojanje nebeskog Svetilišta nepobitna činjenica u Jevrejima poslanici. Zatim, čak je i čišćenje nebeskih stvari sa boljim žrtvama neosporno. Ono što nam Jevrejima poslanica ne govori, međutim, jeste kada će doći do očišćenja. Ne treba da insistiramo na tome da Poslanica kaže nešto o čemu čuti.

Sada ćemo se vratiti na pitanje: Šta je biblijska osnova za preadventni sud? Ovde treba da se osvrnemo na Knjigu proroka Danila. (Za dublje proučavanje o preadventnom sudu treba takođe konsultovati Jovanovo Otkrivenje.) Ključni tekst o preadventnom sudu je Danilo 7. Ovo poglavlje prikazuje smenu carstava, simbolički predstavljenih nizom zveri, lavom, medvedom, risom i zastrašujućom, užasnom i izuzetno snažnom životinjom. Danilo 2 i Danilo 7 jasno kazuju da se ova dva poglavlja bave istom opštom temom: proročanstvima u vezi sa usponom i padom četiri glavne mediteranske svetske sile. Ove svetske sile mogu se odmah prepoznati kao Vavilon, Medo-Persija, Grčka i Rim. Nakon što Danilo vidi zastrašujuću, užasnu i izuzetno snažnu životinju sa deset rogova, „mali rog“ se javlja iz jednog od njih. Iznenada, dolazi do premeštanja sa Zemlje na nebo, i sjajna prestona dvorana se javlja pred našim očima (Danilo 7,9-14). Prizor se odvija u tri etape: 1) prizor suda u kome su postavljeni prestoli (Danilo 7,9.10), 2) ishod suda u kome je zver usmrćena (Danilo 7,11.12) i 3) davanje carstva Sinu Čovečijem (Danilo 7,13.14). Hronološki događaji u poglavlju prikazuju Vavilon, Medo-Persiju (videti: Danilo 8,10), Grčku, Rim, mali rog, sud i primanje carstva od strane svetih.

U drugoj polovini 7. poglavlja Knjige proroka Danila, prorokova radoznalost okreće se delovanju četvrte zveri, kao i malog roga koji govori „velike stvari“ (Danilo 7,19.20). To izaziva rat sa svetima „dokle dođe Starac, i dade se sud Svecima Višnjega“ (Danilo 7,22) i na kraju „prispje vrijeme da Sveci preuzmu carstvo“ (Danilo 7,22). Po drugi put, sled nakon četvrte zveri je: mali rog, sud, peuzimanje carstva od

strane svetih. Ovaj redosled se ponavlja treći put u Danilu 7 da ne bismo nešto propustili. Mali rog „govoriće riječi na Višnjega, i potiraće Svece Višnjega, i pomišljaće da promijeni vremena i zakone; i daće mu se u ruke za vrijeme i za vremena i za po vremena“ (Danilo 7,25). Ova aktivnost je praćena uveravanjem da će „sjesti sud“ (Danilo 7,26) i konačno „carstvo... daće se narodu Svetaca Višnjega“ (Danilo 7,27).

Razmatrajući tekst Danilo 7, hronologija je očigledna. Nakon Vavilona sledi Medo-Persija, zatim Grčka, i Rim. Ono što čini sadržaj druge polovine teksta Danilo 7 je delovanje malog roga, sud, i primanje carstva, ili od strane Sina Čovečijeg ili svetih. Hristovo carstvo je njihovo carstvo. Ovaj nebeski sud obuhvata knjige, koje se očigledno otvaraju radi iznošenja dokaza. Ove sudske knjige ukazuju da je nebeski sud istražni pre nego što Bog preduzme mere protiv „malog roga“ i u korist svetih (Danilo 7,21.22.27). Poslednja tri događaja u Danilu 7 ponavljaju se tri puta. Ovo bi trebalo da pokaže dovoljno jasno da je sud postavljen između delovanja malog roga i carstva. Zato se naziva preadventni sud.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Koncept istražnog suda nije stran Bibliji. Pre nego što Bog izgovara presudu, On istražuje svaki slučaj. Ovo se jasno vidi prilikom pada Adama i Eve u tekstu 1. Mojsijeva 3. Pre izrečene kletve nad zmijom i zemljom, Bog istražuje Adamovo i Evino stanje kao i njihovo ponašanje.

U slučaju Sodoma i Gomora, Bog je prikazan kako se spušta na Zemlju da istraži „eda li sve čine kao što vika dođe preda Me“ (1. Mojsijeva 18,21). Tek nakon što Bog istraži prilike, otkrije svoje planove Avramu i upozori, čak i oslobodi Lota i njegovu porodicu iz Sodoma, Gospod izliva sumpor i oganj sa neba na Sodom i Gomor (1. Mojsijeva 19,24). I narativ o padu i narativ o Sodomu i Gomoru predstavljaju biblijski primer istražne procene koja prethodi izvršnom sudu. Isti obrazac se javlja u slučaju istražnog, ili preadventnog, suda.

1. Zašto se toliko mnogo ljudi plaši istražnog suda? Kako možemo da objasnimo koliko je jevanđelje važno za sud?
2. Zašto je ovaj sud dobar za nas? Ako je dobar, zar onda ne bi trebalo da ne brinemo u vezi sa tim? Objasnite.

13. biblijska doktrina

Neka bratska ljubav nastavi da vlada

Ključni tekstovi: Jevrejima 13; Rimljanima 12,13; Efescima 5,3-5; 1. Petrova 5,1-4; Jevrejima 2,9; Jevrejima 4,16; Galatima 2,20.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Uvod: Pavle završava poslanicu sa nekoliko saveta upućenim slušaocima: „ljubav bratinska da ostane među vama“ (Jevrejima 13,1), „gostoljubivosti ne zaboravljajte“ (Jevrejima 13,2), i „opominjte se sužanja... [i] onijeh kojima se nepravda čini“ (Jevrejima 13,3). Pavle takođe savetuje svoje čitaoce da se postaraju „ženidbu da drže u časti“ (Jevrejima 13,4), „ne budite srebroljupci“ (Jevrejima 13,5), „slušajte učitelje svoje i pokoravajte im se“ (Jevrejima 13,17) i „molite se Bogu za nas“ (Jevrejima 13,18). Kroz celu Poslanicu Pavle neprestano poziva slušaoce „nego se utješavajte svaki dan“ (Jevrejima 3,13), „da razumijevamo jedan drugoga u potsticanju na ljubav i dobra jela, ne ostavljajući skupštine svoje“ (Jevrejima 10,24.25), kao i da vidimo „da ko ne ostane bez blagodati Božije: Da ne uzraste kakav korijen gorčine, i ne učini pakost, i tijekom da se mnogi ne opogane“ (Jevrejima 12,15). Poslanica, kao celina, jeste „riječ poučenja“ (Jevrejima 13,22).

Iako Pavle ohrabruje slušaoce da gaje međusobnu ljubav, on ne očekuje da pokažu određeno osećanje. Tačnije, on ih podstiče na posebna dela, kao što su pokazivanje gostoljubivosti, deljenje sa onima koji su u tamnici, negovanje vernosti u braku, odbacivanje pohlepe. Slično tome, kada Pavle podstiče svoje slušaoce da se sete svojih vođa, on nije zainteresovan za uspomene, već želi da oni, pokazujući svoju vernost Bogu, slušaju svoje vođe, pokoravaju im se i poštuju ih. Konačno, Pavle opominje svoje slušaoce da ne slede neobična učenja, već da slede Velikog Učitelja, Hrista.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Neobična učenja i jela

U Jevrejima 13,9 Pavle opominje svoje slušaoce: „U nauke tuđe i različne ne pristajte; jer je dobro blagodaću utvrđivati srca, a ne jelima, od kojijeh ne imaše koristi oni koji življeše u njima.“ Ovaj stih predstavlja jedan od najtežih tekstova u Poslanici Jevrejima. Ono što ovaj stih čini teškim jeste nejasno upućivanje na njegovu istorijsku pozadinu. Pošto ne možemo tačno da odredimo situaciju na koju se čitav razgovor odnosio, treba da izbegavamo da donosimo previše snažne zaključke.

U stihu koji prethodi gore navedenom stihu, rečeno je da „Isus Hristos juče je i danas Onaj isti i vavijek“ (Jevrejima 13,8). U suprotnosti sa Hristovom nepromenljivošću stoji savet da nas ne zavedu različita tuđa učenja. Metafora da „ne pristajemo“ (da ne budemo „odneseni“) (Jevrejima 13,9) podseća na slike vetra i vode, koji odnose stvari. Upotreba ove stilske figure podseća na nautičku metaforu koju Pavle koristi u Jevrejima 2,1: „da ne otpadnemo“ („ne budemo zaneti strujom“). Dakle, Pavle je revno upozoravao svoje slušaoce da obrate pažnju na ono što su čuli od onih koji su svedočili o Hristu. U to vreme, slušaoci su bili u opasnosti da otpadnu od Hrista. Pavle ovde podseća slušaoce na pouzdane učitelje i vođe, i poziva ih da se ugledaju na njihovu veru (Jevrejima 13,7). Dok vođe dolaze i odlaze, Hristos je stalan. Duhovne

pogreške, međutim, ne prestaju. Zato su slušaoci u opasnosti da otpadnu zbog lažnih učenja. Ta učenja čini se da su u suprotnosti sa onim što su čuli od svojih učitelja i vođa, i opisana su sa dva prideva: „tuđe i različne“ (Jevrejima 13,9).

Pavle govori svojim slušaocima da se blagodaću utvrđuje srce, a ne jelom. Antitezu između hrane (simbol onoga što je prolazno) i blagodati (simbol večnoga) biblijski pisci često koriste da pokažu razliku između ovog privremenog postojanja i nečeg mnogo boljeg. Pavle, na primer, izjavljuje: „Jer carstvo Božije nije jelo i piće, nego pravda i mir i radost u Duhu Svetome.“ (Rimljanima 14,17) Slično tome, Pavle opominje hrišćane u Korintu: „Ali jelo nas ne postavlja pred Bogom: Jer niti ćemo biti veći ako jedemo, ni manji ako ne jedemo.“ (1. Korinćanima 8,8) Zapravo, hrana je često donosila podjelu u ranoj crkvi (Rimljanima 14,1-3), kao i danas.

Šta predstavlja poseban problem o kome Pavle govori u Rimljanima 14,1-3? Neki skolari tvrde da su članovi verne zajednice u crkvi u Rimu podržavali jedenje mesa prinesenog idolima, što je slično problemu sa kojim se suočila crkva u Korintu (1. Korinćanima 8; 10). Poređenje Jevrejima poslanice sa 1. Korinćanima jasno pokazuje da Pavle koristi mnogo snažniji jezik u vezi sa hranom prinetoj idolima (1. Korinćanima 8,12) nego što to čini u Jevrejima poslanici („jer je dobro blagodaću utvrđivati srca, a ne jelima“, Jevrejima 13,9). Dakle, najverovatnije da sporno pitanje u Jevrejima poslanici nije hrana prineti idolima.

Druga, mnogo verovatnija, opcija koja je nadahnula opomenu u Jevrejima 13,9 bila je obredno jelo. Šta govori u prilog ovoj ideji? Razmotrimo tri mogućnosti iz Pisma. Prvo, neposredni kontekst čini se da aludira na konzumiranje hrane povezane sa jevrejskim žrtvenim obrocima. Pavle kaže: „Imamo pak oltar od kojega ne smiju jesti oni koji služe Skiniji.“ (Jevrejima 13,10). Ovde Pavle upućuje na starozavetne sveštenike koji su jeli obredne obroke u Šatoru od sastanka.

Drugo, sama reč „jelo“ koristi se u tekstu Jevrejima 9,9.10 u kome čitamo: „Darovi i žrtve... osim u jelima i pićima, i različnom umivanju i pravdanju tijela, koje je postavljeno do vremena popravljanja.“ Pavle ovde ističe isto ono što i u Jevrejima 13,9: ceremonijalne žrtve ne mogu da usavrše našu savest; već se one bave hranom i pićem i različitim obrednim čišćenjima. To je razlog zašto slušaoci ne treba da slede tuđa učenja, zato što su ta ceremonijalna žrtvena jela beskorisna čak i za one koji se njima bave (doslovno „hodaju u“, „žive u“). Hrišćani imaju udela u žrtvi mnogo boljoj u odnosu na bilo koje žrtveno jelo (uporedite: Jevrejima 13,10-12).

Treće, grčki termin „jelo“ (u Septuaginti, Starom zavetu na grčkom) koristi se u tekstu Malahija 1,7.12 upućujući na žrtvenu hranu na oltaru. Sveštenici su prinostili oskvrnjenu hranu, u vidu slepih, bolesnih i hromih životinja, kao žrtve (Malahija 1,7.8). Ukratko, sva tri razloga - neposredni kontekst, dalji kontekst i starozavetni kontekst – čini se da ukazuju na činjenicu da su tuđa učenja o hrani povezana sa jevrejskim obrednim jelima.

Slušanje i pokoravanje vođama

U demokratskom političkom sistemu ili manjkavom demokratskom crkvenom sistemu, kako ga neki nazivaju, savet da slušamo vođe i da im se pokoravamo zvuči prilično autoritativno. Da li bi takva tvrdnja

trebalo i danas da se iznosi? Ukoliko treba, kako mi kao članovi svetske crkve treba da odgovorimo na nju?

Poput drugih hrišćanskih crkava, zajednica kojoj je Jevrejima poslanica upućena ima određeni vid vođstva. Vođe se spominju tri puta (Jevrejima 13,7.17.24). U 7. stihu, na vođe se upućuje kao na „koji vam kazivaše riječ Božiju“ (Jevrejima 13,7). Ovi pojedinci najverovatnije su bili misionari evanđelisti iz Jevrejima 2,3. Zbog njihovog propovedanja i učenja, slušaoci se suočavaju sa „rečju Božjom“ koja je „živa i jaka i oštija od svakoga mača, oštra s obe strane“ (Jevrejima 4,12).

Tri glagola usmeravaju pažnju na ove vođe: „opominjite“, „gledajte“ i „ugledajte“ (Jevrejima 13,7). Kao što Poslanica ukazuje, Pavle je svojim slušaocima u prošlosti pružio i negativne (Jevrejima 4,11) i pozitivne primere da nešto izbegavaju i da se na nešto ugledaju (Jevrejima 11,4-38). U ovom trenutku, slušaoci treba da razmotre ishod svog životnog puta. Ovo razmišljanje podrazumeva da su ciljevi vođa ostvareni i njihova služba završena. Prema tome, slušaoci sada mogu da se od početka do kraja podsete postupaka svojih vođa i ugledaju se na njihovo verno ponašanje.

Kasnije u poglavlju čini se da su vođe oni pojedinci koji su aktivni i živi u vreme iznošenja propovedi: „Slušajte učitelje svoje i pokoravajte im se, jer se oni staraju za duše vaše, kao koji će dati odgovor, da to s radošću čine, a ne uzdišući; jer vam ovo ne pomaže.“ (Jevrejima 13,17) Autoritet vođa ne počiva na njihovim titulama već njihovoj ulozi „jer se oni staraju za duše vaše“ (Jevrejima 13,17). Kada vođe ozbiljno shvate svoje odgovornosti, oni sprečavaju svoje članove da budu zavedeni različitim tuđim učenjima i konzumiranjem hrane koja neće doneti korist čak ni onima koji je unose. U isto vreme, dobre vođe su svesne da vođstvo zahteva odgovornost, slično upravitelju u Isusovoj priči (Luka 16,2).

Konačno, Pavle podstiče svoje slušaocima da budu poslušni i da se pokore svojim vođama kako bi njihova dužnost bila izvršena sa radošću i bez uzdisanja. Radost podseća na stav sa kojim su slušaoci prihvatili da njihovo imanje bude razgrabljeno (Jevrejima 10,34). Takva radost je sam razlog zašto je Isus podneo krst i zanemario njegovu sramotu (Jevrejima 12,2) i posledica je očinskog ukoravanja (Jevrejima 12,11). Delo vođa je ispunjeno radošću kada se njihovi članovi pokore njima i slušaju ih. Kada to nije slučaj, njihov rad postaje težak. Prema Pavlu, pod takvim okolnostima vođe gundaju i slušaoci ne ubiraju nikakvu korist. Dakle, uspešna saradnja između vođa i članova zahteva poverenje i dobronamernost.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Ako je prema crkvenim vođama u prošlosti loše postupano u različitim okolnostima ili u delovima sveta u kojima su politički režimi priklonjeni autokratizmu, kako možemo pronaći sklad između vođa i članova o kojima govori Jevrejima poslanica?

1. Zašto u današnjim kulturama postoji toliko mnogo averzije prema autoritetu?
2. Da li vođe treba slediti jedino ako se osoba slaže sa vođom? Obrazložite.
3. Koji nam kriterijum Pavle daje u Jevrejima 13 da sledimo vođe?